

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV MANAGEMENTU

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF MANAGEMENT

ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ JAKO NÁSTROJ STIMULACE PRACOVNÍKŮ VYBRANÉHO PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU

LIFE INSURANCE AS AN EFFECTIVE TOOL FOR STIMULATION OF EMPLOYEES
IN THE SELECTED COMPANY

DIPLOMOVÁ PRÁCE
MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Bc. RADEK ŽDÁNSKÝ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

doc. Ing. DANA MARTINOVIČOVÁ,
Ph. D.

BRNO 2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Žďánský Radek, Bc.

Řízení a ekonomika podniku (6208T097)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává diplomovou práci s názvem:

**Životní pojištění jako nástroj stimulace pracovníků
vybraného podnikatelského subjektu**

v anglickém jazyce:

**Life Insurance as an Effective Tool for Stimulation of Employees
in the Selected Company**

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Vymezení problému a cíle práce

Teoretická východiska práce

Analýza problému a současné situace

Vlastní návrhy řešení, přínos návrhů řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

- DAŇHEL, J., et al. Pojistná teorie. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. 334 s. ISBN 80-86946-00-2.
- DOSTÁL, P., RAIS, K., SOJKA, Z. Pokročilé metody manažerského rozhodování, rozhodování pro manažery, specialisty, podnikatele a studenty: konkrétní příklady využití metod v praxi. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005, 168 s. ISBN 80-247-1338-1.
- DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2009. 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
- KOLEKTIV AUTORŮ. Životní pojištění. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. 104 s. ISBN 80-247-0146-4.
- MARTINOVIČOVÁ, D. Pojištění podnikatelských subjektů. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2007. 236 s. ISBN 978-80-87071-08-3.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dana Martinovičová, Ph.D.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2009/2010.

L.S.

PhDr. Martina Rašticová, Ph.D.
Ředitel ústavu

doc. RNDr. Anna Putnová, Ph.D., MBA

V Brně, dne 19.05.2010

Abstrakt

Předmětem diplomové práce je problematika životního pojištění jako nástroje pro stimulaci zaměstnanců. Obsahuje analýzu současného stavu pojištěnosti pracovníků vybraného podnikatelského subjektu, výběr a srovnání pojistných produktů a návrhy či doporučení jejich výběru pro tyto pracovníky.

Abstract

The aim of Master's thesis is the issue of a life insurance as a tool for stimulation of employees. It includes the current situation analysis of employees insurance in the selected company. It also includes selection and compare of insurance products and proposals or recommendations for their selection to employees of chosen company.

Klíčová slova

Pojišťovna, kapitálové životní pojištění, investiční životní pojištění, pojistný produkt, pojistný trh, riziko, daňové zvýhodnění, zaměstnanecké benefity

Keywords

Insurance company, capital life insurance, investment life insurance, insurance product, insurance market, risk, tax allowance, employee benefits

Bibliografická citace diplomové práce

ŽDÁNSKÝ, R. *Životní pojištění jako nástroj stimulace pracovníků vybraného podnikatelského subjektu*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2010. 84 s. Vedoucí diplomové práce doc. Ing. Dana Martinovičová, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace všech použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušil autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., O právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 19.5.2010

.....

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat doc. Ing. Daně Martinovičové, PhD. za vedení mé diplomové práce, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnovala. Také chci poděkovat vedení a pracovníkům organizace, kteří mi poskytli cenné informace a spolupráci při prováděném dotazníkovém šetření.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 VYMEZENÍ ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY A CÍL DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	12
2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	14
2.1 Historie a současnost pojišťovnictví a pojištění	14
2.2 Pojištění a jeho klasifikace	17
2.3 Charakteristika životního pojištění.....	22
2.3.1 Význam životního pojištění	23
2.3.2 Životní pojištění a důchodový systém	25
2.3.3 Druhy životního pojištění	26
2.3.4 Daňové zvýhodnění životního pojištění	32
2.4 Životní pojištění jako zaměstnanecký benefit	33
3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU ..	36
4 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI PRACOVNÍKY SPOLEČNOSTI.....	38
4.1 Zjištění struktury pracovníků	39
4.2 Zkoumání pojištěnosti pracovníků a jejich zájmu o životní pojištění	41
4.3 Zjištění preferencí pracovníků u životního pojištění.....	46
4.4 Zhodnocení dotazníkového šetření.....	47
5 SROVNÁNÍ NABÍDEK VYBRANÝCH PRODUKTŮ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	49
5.1 Parametry produktů pro výběr životního pojištění.....	52
5.2 Výběr vhodného pojistného produktu pomocí fuzzy logiky	60
5.2.2 Výběr produktů kapitálového životního pojištění fuzzy logikou	61
5.2.3 Výběr produktů investičního životního pojištění fuzzy logikou	71

6 NÁVRHY, DOPORUČENÍ A PŘÍNOSY ŘEŠENÍ.....	72
ZÁVĚR	75
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	79
SEZNAM TABULEK.....	82
SEZNAM GRAFŮ	83
SEZNAM PŘÍLOH.....	84

ÚVOD

S vývojem moderní lidské společnosti dochází ke změnám jak po stránce technické a ekonomické, tak i po stránce sociální. Tyto změny sice zvyšují životní úroveň člověka, ale také pro něj znamenají větší nebezpečí. S růstem vzdělanosti, zdokonalováním výrobních technologií, procesů, postupů, technických zařízení a dalších aspektů se zvyšuje schopnost člověka poškozovat životní prostředí a způsobovat větší škody na životech a zdraví lidí, než tomu bylo v minulosti.

Nedokonalost člověka a samotné lidské společnosti je vedle živelných sil významným generátorem negativních důsledků nahodilosti. Zdrojem nebezpečí jsou z tohoto pohledu lidské vlastnosti např. neznalost, nezkušenost, nedbalost, omyl, selhání, atd. Vyplývá z toho, že téměř při jakékoliv lidské činnosti či působení živelných sil může dojít k nahodilé události. (18)

Nahodilost spočívá v tom, že nelze časově určit vznik události, vzniká tedy náhle a neočekávaně. Může se jednat o nahodilost absolutní, kdy nelze předpokládat vznik události nebo o nahodilost relativní, u níž je jisté, že nastane např. smrt. V případě smrti si však neklademe otázku zda smrt nastane, ale kdy nastane. Absolutní nahodilost vzniká buď působením přírodních jevů (např. choroby, požáry, záplavy, povodně, zemětřesení, vichřice, krupobití, pád stromů, sesuvy půdy) nebo z nedokonalosti lidské společnosti (např. úrazy, havárie, krádeže). Nahodilé události, ať již ve formě živelných pohrom nebo osobních neštěstí jako úraz, smrt nebo invalidita, vedly odedávna k úvahám o možných způsobech vyrovnání se s těmito nepříznivými událostmi, které výrazně ovlivňují životy lidí. A právě ke zmírnění negativních důsledků nahodilých událostí resp. rizika vzniku škod bylo vytvořeno pojištění. (4)

Rizikem se rozumí možný vznik určité nepříznivé situace resp. odchylky mezi výsledkem a cílem, která ovšem nastane s určitou pravděpodobností. Rozdíl mezi nejistotou a rizikem tedy spočívá v tom, že riziko je měřitelné pomocí určité hodnoty pravděpodobnosti, kdežto nejistota nikoliv.

Rizika lze členit z mnoha hledisek např. na rizika zanedbatelná, malá, střední, velká, interní, externí, čistá (nejsou záměrně podstupována lidmi např. živelné katastrofy), spekulativní (jsou záměrně podstupována lidmi např. sázení, spekulace na burze), přírodní, vyvolaná lidským faktorem, pojistitelná, nepojistitelná a mnohá další. Obecně se lze s rizikem vyrovnat několika způsoby a sice zadržet ho (což v podstatě znamená nic proti němu nedělat), vyhnout se mu, redukovat ho resp. snížit a neposlední řadě lze riziko přesunout na jiný subjekt. Do této poslední možnosti spadá i pojištění, kde se riziko přenáší na pojistitele tedy pojišťovnu. Aby bylo možné riziko pojistit resp. uzavřít na něj pojistnou smlouvu, musí splňovat určitá kritéria. Těmito kritérii jsou identifikovatelnost rizika, nahodilost vzniku události, vyčíslitelnost škody a ekonomická přijatelnost (pojištění musí být přijatelné jak pro pojistníka, tak i pro pojistitele). (17)

Jak již bylo řečeno výše, účelem životního pojištění je odstranit nebo alespoň zmírnit nepříznivé důsledky nahodilých událostí resp. rizika vzniku škod. V případě této práce se jedná zejména o nepříznivé důsledky v podobě smrti. Pokud taková událost nastane a rodina ztratí svého „živitele“, může se dostat do velmi vážných až existenčních problémů. Tuto situaci pomáhají překonat nebo alespoň zmírnit produkty životního pojištění. Lidé si životní pojištění uzavírají zejména proto, aby zabezpečili svou rodinu pro případ nepříznivé události a nedošlo tak k výraznému poklesu její životní úrovně.

Existují však i další důvody proč lidé uzavírají životní pojištění. Jedním z nich je snaha o zabezpečení klidného stáří. V současné době procházejí vyspělé státy Evropy procesem demografických změn. Jejich celková populace klesá, ale díky výraznému posunu medicíny a lékařství směrem kupředu a omezování fyzické práce automatizací roste průměrný věk obyvatelstva. Vyšší průměrný věk je jistě pozitivní, vede ovšem k vyšší spotřebě finančních zdrojů a většímu zatížení sociálního systému. Kombinace snižování obyvatelstva a prodlužování průměrného věku povede k tomu, že státem garantovaný důchod zdaleka nebude stačit na udržení životní úrovně obyvatel a to i přes vysoké odvody státu na sociální zabezpečení. Stát se proto snaží zvýšit význam alternativních nástrojů krytí potřeb ve stáří. Těmito nástroji jsou penzijní připojištění a životní pojištění a bývají označovány za součást třetího pilíře důchodového systému.

Stát se snaží tyto nástroje podporovat například státními příspěvky či daňovými úlevami. I zaměstnavatelé si začínají uvědomovat rostoucí důležitost těchto produktů a ve snaze nalákat nebo si udržet kvalitní zaměstnance zahrnují příspěvky na životní pojištění a příspěvky na penzijní připojištění do svého systému zaměstnaneckých benefitů.

1 VYMEZENÍ ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY A CÍL DIPLOMOVÉ PRÁCE

Diplomová práce se zabývá problematikou pojišťovnictví a pojištění, přičemž se zaměřuje na kapitálové životní pojištění a investiční životní pojištění. Okrajově je v práci nastíněna také problematika odměňování zaměstnanců. Zkoumaným tématem je možnost využití příspěvku zaměstnavatele na životní pojištění jako součást systému zaměstnaneckých benefitů ve vybrané společnosti.

Cílem diplomové práce je návrh vhodných produktů životního pojištění pracovníkům vybraného podnikatelského subjektu. Dílčí cíl práce spočívá ve výběru poskytovatelů pojistných služeb a následná volba produktů životního pojištění. Produkty budou vybrány na základě požadavků vedení organizace a hodnocení těchto produktů bude provedeno v návaznosti na dotazníkové šetření mezi pracovníky společnosti. Práce bude včetně dosažených výsledků společně s návrhy předána vedení organizace, přičemž by měla být přínosem zejména pro pracovníky této společnosti a usnadnit jim volbu produktu životního pojištění, na které se jim zaměstnavatel rozhodl přispívat.

Diplomová práce je rozdělena na pět hlavních částí. V první části budou zkoumána teoretická východiska práce zaměřená na pojišťovnictví a pojištění od historie až po současnost. Dále budou v této části přiblíženy jednotlivé druhy pojištění a jejich význam. Zmíním se také o možnost daňového odpočtu pojistného na životní pojištění od vyměřovacího základu daně a zapojení životního pojištění do důchodového systému. Životní pojištění zde bude také zkoumáno jako možná stimulace pracovníků formou zaměstnaneckého benefitu.

Druhá část diplomové práce přiblíží situaci, strukturu a činnosti vybraného podnikatelského subjektu, jehož jméno nebude na žádost vedení v práci uváděno. Pro všech svých 18 pracovníků chce vedení zavést životní pojištění jako nový zaměstnanecký benefit.

V další části diplomové práce bude provedeno dotazníkového šetření mezi pracovníky vybrané organizace. Dotazník se bude skládat ze tří částí, kdy budou nejprve zjištěny obecné informace o respondentech, dále jejich zájem o životní pojištění a jejich současná pojištěnost. Třetí a nejvýznamnější částí dotazníku bude stanovení důležitosti jednotlivých parametrů životního pojištění respondenty a udělení preferencí těmto kritériím. Na základě těchto preferencí pak bude provedeno vlastní srovnání pojistných produktů mezi sebou.

Stěžejní část práce bude spočívat ve srovnání vybraných pojistných produktů pomocí metody fuzzy logika. Fuzzy logika využívá soustavu matic, pomocí nichž se provádí konkrétní srovnávání. Jde vstupní stavovou matici, transformační matici, stavové matice srovnávaných variant, netransformační matici a výslednou matici. V úvahu připadá ještě metoda scoring model, která se provádí párovým srovnáváním s pomocí tzv. Fullerova trojúhelníku. Zvolil jsem metodu fuzzy logika, protože obě metody jsou si ve své podstatě velmi podobné. Vykazují stejné výsledky a jsou přibližně stejně složité a náročné na výpočet a zpracování. Nejprve budou vybráni pojistní poskytovatelé v závislosti na výši předepsaného pojistného na životní pojištění za rok 2009. Poté budou od těchto poskytovatelů vybrány pojistné produkty, přičemž hlavním kritériem výběru bude jejich maximální flexibilita a variabilita požadovaná vedením organizace.

V poslední části diplomové práce budou provedeny návrhy či doporučení pracovníkům vybrané organizace. Pracovníkům bude navrženo několik produktů kapitálového životního pojištění a několik produktů investičního životního pojištění. Závěrem budou ještě zhodnoceny přínosy zvoleného řešení.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

Nabídka různých peněžních a nepeněžních plnění, které poskytuje zaměstnavatel svým zaměstnancům je v současné době čím dál tím rozšířenější a stává se nezbytnou součástí stimulace zaměstnanců. Důvodem je také rostoucí nedostatek kvalifikovaných a kvalitních zaměstnanců a proto se firmy snaží tyto zaměstnance získat poskytováním různých výhod vedle vyplácené mzdy. Tyto výhody jsou velmi často zaměstnanci hodnoceny více než jejich stimulace pouze ve formě mzdy. Soubor výhod, které zaměstnavatel poskytuje, je jedním z rozhodovacích faktorů při výběru zaměstnání. Součástí těchto výhod může být i životní pojištění.

2.1 Historie a současnost pojišťovnictví a pojištění

Pojišťovnictví je velmi důležité a dynamicky se rozvíjející odvětví tržní ekonomiky, které zasahuje do všech odvětví a do hospodaření všech ekonomických subjektů. Pojišťovnictví zabezpečuje finanční eliminaci rizik ovlivňujících činnost lidí a je zaměřeno na pojistnou ochranu, tvorbu technických rezerv, jejich správu a užití. Jedná se o nevýrobní odvětví zabývající se pojišťovací činností, čímž se rozumí uzavírání pojistných smluv, správa pojištění, poskytování plnění z pojistných smluv, nakládání s aktivy z technických rezerv, uzavírání smluv se zajišťovny a zábranná činnost. Předmětem pojišťovnictví je také regulace pojišťoven ze strany státních orgánů, řízení pojišťoven, kalkulace pojistného, informační soustava apod. V České republice je pojišťovnictví chápáno jako odvětví ekonomiky zabývající se pojišťovací, zajišťovací a zprostředkovatelskou činností v oblasti pojištění. Pojišťovnictví je nepostradatelnou součástí moderní společnosti, ve které poskytuje pojistnou ochranu a úhradu škod vzniklých na základě nahodilých událostí, zajišťuje tak minimalizaci finančních ztrát podnikatelských subjektů i obyvatelstva. (1, 4, 13)

Subjekty vystupujícími v pojišťovnictví jsou pojistitelé (pojišťovny, mohou to ale být i banky) a jejich klienti, zajišťitelé, zprostředkovatelé pojištění (agenti, makléři, brokeri), likvidátoři pojistných událostí a asociace (pojišťoven, zprostředkovatelů,

pojišťovacích makléřů). Mohou to být případně i další subjekty, záleží však na daném státu a regionu. Subjekty, které vystupují v pojišťovnictví operují na pojistném trhu.

Pojistný trh je díky obrovskému kapitálu, se kterým disponuje, jedním z nejdůležitějších segmentů finančního trhu. Funguje na principu shromažďování a rozdělování peněžních prostředků do rezerv, které se tvoří pro případ úhrady pojistných událostí a nelze u nich předem určit, zda budou použity ke spotřebě nebo akumulaci. Riziko rozděluje buď na mnoho subjektů v případě pojišťoven nebo se přenáší na jiný subjekt v případě zajišťoven. Na pojistném trhu se střetává nabídka a poptávka po pojistné ochraně krytí rizik. Nabídka zde vždy převyšuje poptávku, což zajišťuje neustálou tvorbu cen a pojistných produktů pro klienty. Na straně nabídky vystupují pojistitelé, zajišťitelé a zprostředkovatelé a na straně poptávky vystupují fyzické osoby, právnické osoby a sdružení. (2, 13)

Pojistný trh lze členit podle mnoha kritérií, jakými mohou být předmět činnosti pojistitele, pojistné riziko, předmět pojištění, pojistné produkty, subjekty pojištění, pojistitelé a další. Rozhodujícím kritériem pro členění pojistného trhu je předmět činnosti pojistitele. Podle něj se rozděluje pojišťovací trh na dvě části a sice na **věcný a investiční pojišťovací trh**. Na věcném pojistném trhu, jenž je součástí trhu zboží a služeb se střetává nabídka a poptávka po pojištění a zajištění. Na investičním pojistném trhu, který je součástí finančního trhu se investují dočasně volné peněžní prostředky pojistitele (tzv. technické rezervy). (2, 13)

Každé odvětví ekonomiky se musí řídit právními předpisy a pojišťovnictví není výjimkou. Pojišťovnictví a pojištění je jedním z mála oborů, kterého se týkají všechna právní odvětví, přičemž tato vazba je svým rozsahem, rozmanitostí a složitostí s jinými obory téměř nesrovnatelná. **Pojistné právo** představuje souhrn všech právních norem, které tuto oblast upravují komplexně a zahrnují obecně závazné právní předpisy platné i v jiných odvětvích práva. (14)

Základem pojistného práva v pojišťovnictví je:

- Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů,

- Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů,
- Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona.
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů.

První zmínky o pojištění a pojišťovnictví pocházejí z období 2500 let před naším letopočtem. Z této doby jsou dochovány dohody egyptských kameníků, které obsahovali společné krytí nákladů na pohřeb v případě úmrtí svého člena. Další zmínky o pojištění pochází z Babylonie z doby 2000 let před naším letopočtem. Tehdy za krále Chammurabiho existovalo pojištění karavan o vzájemném krytí škod, které mohly vzniknout při přepravě zboží. V Indii kolem roku 1000 před n.l. vznikaly již určité druhy a formy pojištění úvěrů obchodníků a v antickém Řecku existovalo pojištění kolem roku 400 před n.l. pro případ vážného poškození zdraví (zmrzačení) ve válce. (9)

Pojištění vzniklo na základě zkušeností lidstva a bylo založeno na myšlence vzájemnosti (např. společných zásob potravin pro případ neúrody nebo války), která byla později doplněna o pojem riziko a jeho společným sdílením. Za nejstarší dochovanou smlouvou z oblasti životního pojištění je považována smlouva z roku 1308 mezi opatem kláštera sv. Vavřince v Paříži a arcibiskupem kolínským a jednalo se z dnešního pohledu o klasické důchodové pojištění. Od konce 10. století vzrůstal námořní obchod ve středomoří. Doprava po moři byla tehdy velice riskantní (nedokonalost lodí, navigace, války a pirátství). V této souvislosti vzniklo komerční pojištění s prvky, které známe v dnešní podobě pojištění. Éru námořního pojištění zahájila první pojistná smlouva, která byla uzavřena roku 1379 v italské Pise. (9, 18)

Historie pojišťovnictví na území České republiky je doložena od konce 17. století. V roce 1699 podal Jan Kryštof Bořek návrh na zavedení povinného požárního pojištění budov v Čechách. Roku 1777 byla založena pojišťovna proti škodám z ohně na polních zásobách, nábytku, náradí a dobytku, ta však neměla však dlouhé trvání. Skutečným základem pojišťovnictví bylo založení První České vzájemné pojišťovny v roce 1827 v Praze. (9, 18)

V současnosti působí na našem trhu 52 komerčních pojišťoven, které lze rozčlenit na životní pojišťovny (zabývají se poskytováním pouze životních druhů pojištění), neživotní pojišťovny (zabývají se poskytováním pouze neživotních druhů pojištění) a univerzální pojišťovny (poskytují produkty životního i neživotního pojištění). Existují ještě specializované pojišťovny zaměřené na určitý druh nebo odvětví pojištění. Do specializovaných pojišťoven se řadí i zajišťovny, které se zabývají výlučně poskytováním zajištění. (5, 9, 18, 25)

V současné době se mění nejen struktura pojistných trhů, ale i podoba pojišťovnictví. Zájem občanů o zabezpečení rodiny a blízkých a tím pádem o životní pojištění se stále zvyšuje. Pojišťovny se neustále snaží zlepšit nabídku produktů a vyjít tak vstříc potřebám a požadavkům svých klientů. Vývoj na českém pojistném trhu charakterizuje zejména vývoj velikosti předepsaného pojistného na životní a neživotní pojištění a podíl životního a neživotního pojištění na předepsaném pojistném.

Důležitým vývojovým trendem, který je typický zejména pro evropské pojišťovnictví jsou změny přístupů k regulaci pojišťovací činnosti ze strany států. Dochází k přehodnocování postupů regulace a k upřednostňování regulace finanční stability pojišťoven s cílem vyšší míry splnitelnosti jejich závazků. Vedle klasických nástrojů regulace jako licencování, kvótování aktiv a materiálního dohledu se regulace soustředí na sledování tvorby technických rezerv a zejména solventnosti pojišťoven. Podstatným hlediskem ze strany regulace je vyšší míra transparentnosti pojistných produktů např. informovanost klientů o obsahu pojistných produktů, poskytnutí informací o výnosech a rizicích pojištění atd. (5)

2.2 Pojištění a jeho klasifikace

Pojištění vzniklo na zásadách vzájemnosti s cílem pomáhat v situacích, kdy se jednotlivec nemůže ubránit vzniku škody a krýt její následky. Pojištění provází člověka po celý život od jeho narození až do smrti. Některá pojištění jsou požadována právními předpisy a jsou tedy povinná, jiná jsou dobrovolná. Původní smysl a účel pojištění byla

pomoc v nouzi, avšak tento humánní obsah pojištění se v průběhu jeho vývoje často opomíná a vytrácí. Pojištění se v zásadě vztahuje na události, jejichž vznik závisí na náhodě, je neurčitý, ale má určitou pravděpodobnost. (3, 13)

Z právního hlediska je **pojištění závazkovým smluvním vztahem**, v němž mají jeho účastníci rovné postavení. Pojištění je právní vztah, který je zakotven v pojistné smlouvě. Pojišťovna na sebe přebírá závazek poskytnout pojištěnému plnění nastane-li nahodilá událost, jež mu vznikla ve smyslu pojistných podmínek. Klient pojišťovny se na oplátku v pojistné smlouvě zavazuje, že bude za poskytnutí pojistné ochrany platit pojistné. Tento právní vztah vzniká mezi pojistníkem resp. pojištěným a pojistitelem. Pojistná smlouva písemně dokládá projev svobodné vůle obou zúčastněných stran. Neoddělitelnou součástí pojistné smlouvy jsou pojistné podmínky, které upravují postup a vypořádání pojistné události. Pojistná smlouva musí podle zákona vždy splňovat určité náležitosti, kterými jsou:

- určení pojistitele, pojistníka,
- určení oprávněné osoby, případně obmyšlené osoby,
- určení, zda se jedná o pojištění škodové nebo obnosové,
- vymezení pojistného nebezpečí a pojistné události,
- výše pojistného a jeho splatnost,
- určení, zda se jedná o pojistné běžné nebo jednorázové,
- vymezení pojistné doby a doby, na kterou byla pojistná smlouva uzavřena. (15)

Pojištění představuje v tržní ekonomice peněžní vztahy, prostřednictvím kterých se tvoří a rozdělují technické rezervy tzv. pojišťovacím způsobem rozdělování. Do pojistných rezerv přispívají všichni pojištěnci, ale pouze ten, u kterého vznikla pojistná událost dostane vyplacenou náhradu bez ohledu na to, jak velkou částkou do pojištění přispěl. Uplatňují se zde tzv. **principy pojištění**, jimiž jsou solidárnost, podmíněná návratnost a neekvivalentnost. (1, 2)

Princip solidárnosti znamená, že pojištění resp. pojistníci přispívají pojistnými příspěvky, tedy pojistným do pojistných rezerv. Zároveň respektují skutečnost, že pojistné náhrady či pojistná plnění jsou poskytovány pouze těm členům, u kterých nastala pojistná událost. (14)

Princip podmíněné návratnosti vložených prostředků znamená, že pojistné plnění se poskytne pojištěnému pouze v případě vzniku pojistné události, která byla předem dohodnuta v pojistné smlouvě a v pojistných podmínkách. V případě, že pojistná událost během doby pojištění nenastane, nedostane pojištěný za zaplacené pojištění žádnou protihodnotu. (14)

Principem neekvivalentnosti je míněna nezávislost mezi pojistnou náhradou a výší zaplaceného pojistného. Pojistné náhrady či pojistná plnění mohou být buď vyšší nebo nižší než pojistné, které bylo doposud zaplaceno. (14)

Komerční pojišťovny v současné době nabízejí velké množství pojistných produktů, které lze členit, třídit a klasifikovat podle různých kritérií. Klasifikace a třídění umožňuje lepší orientaci v pojištěních, pojistných odvětvích i v jednotlivých pojistných produktech. Následující **členění pojištění** lze považovat za nejpoužívanější:

a) podle formy vzniku pojištění

- **zákonné** - pojistný vztah vzniká na základě právního předpisu a pojistná smlouva se neuzavírá. Náležitosti pojistného vztahu určuje právní předpis včetně pojišťovny, která pojištění vykonává, výše pojistného, termínů placení a dalších pojistných podmínek. Nezaplacením pojistného pojištění nezaniká. V současné době existuje v České republice pouze jeden druh zákonného pojištění a sice pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.
- **smluvní**
 - **povinné** - vzniká na základě právního předpisu, který určuje činnosti, u kterých je povinnost ekonomických subjektů nebo občanů sjednat s pojišťovnou pojistnou smlouvu. Pojištění je zaměřené na odpovědnost za

škodu, jež může touto činností vzniknout. Jedná se např. o provoz vozidel, činnost lékařů, auditorů, daňových poradců, zvěrolékařů, pojišťovacích agentů, makléřů atd.

- o **dobrovolné** - u smluvního dobrovolného pojištění je uzavření smlouvy (u některých krátkodobých pojištění může vzniknout pojistný vztah i bez uzavření pojistné smlouvy) ponecháno pouze na vlastním rozhodnutí účastníků a při zachování jejich rovného postavení. S tímto pojištěním je spojena možnost pojistný vztah v případě potřeby ukončit (pokud nezanikne přímo ze zákona). (14)

b) podle způsobu tvorby rezerv

- **rizikové (neživotní)** - v rámci rizikových pojištění platí podmíněná návratnost vložených prostředků, která je dána vznikem pojistné události. U tohoto pojištění není jistý vznik pojistné události a tím pádem ani výplata pojistného plnění. Pokud během trvání smlouvy nenastane pojistná událost, pojišťovna žádné pojistné plnění neposkytne. Na druhé straně není omezen počet pojistných událostí, které pojišťovna kryje během pojistné doby. Jedná se např. o pojištění majetku, odpovědnosti za škodu, úrazu, léčebných výloh a dalších.
- **rezervotvorné (životní)** - u pojištění rezervotvorných se vytváří rezerva na výplatu sjednaných pojistných plnění v budoucnosti. U těchto pojištění se pojistné plnění (až na určité výjimky) vyplatí vždy. Jde zejména o pojištění životní a důchodové. Pojistné plnění se vyplatí při dožití se konce pojistné doby nebo při úmrtí v době platnosti pojištění. (14)

c) podle předmětu pojištění

- **pojištění osob** - pro případ úrazu, invalidity, smrti nebo dožití se určitého věku např. důchodové pojištění, životní pojištění, úrazové pojištění, pojištění vážných chorob, pojištění pro případ nemoci, pojištění pro případ hospitalizace, úvěrové pojištění a další,
- **pojištění majetku** - pro případ jeho poškození, ztráty, odcizení nebo zničení lze využít např. živelní pojištění, pojištění domácnosti, pojištění motorových

- **pojištění odpovědnosti za škodu** - vzniklou na životě, zdraví nebo věci např. pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání, pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem. (3)

d) podle právních předpisů

- **podle zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě**
 - **obnosové** - je zde stanovena suma, která udává absolutní výši pojistného plnění. V případě vzniku pojistné události se vyplácí pojistné plnění ve výši pojistné částky nebo v rozsahu určitého procenta z pojistné částky. Pojistné plnění není závislé na výši škody, závisí pouze na stanovené výši pojistné částky, skutečná výše potřeby se nezjišťuje. Toto pojištění se používá v případech, kdy škodu nelze přesně vyčíslit např. pojištění osob pro případ smrti, invalidity, hospitalizace, pracovní neschopnosti.
 - **škodové** - výše pojistného plnění je závislá na výši vzniklé škody. V této souvislosti se mluví o krytí konkrétní potřeby, kdy je pojistné plnění buď nižší než vzniklá škoda nebo je maximálně ve stejné výši. Účelem tohoto pojištění je pouze náhrada vzniklé škody a používá se pro pojištění majetku a pojištění odpovědnosti za škodu. (5)
- **podle zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví**
 - **neživotní** – u tohoto pojištění není jisté, zda během doby pojištění dojde k pojistné události ani kolikrát dojde k pojistné události. Neživotní pojištění kryje mnoho druhů rizik neživotního charakteru. Jde o rizika ohrožující zdraví osob (úraz, nemoc, invalidita), rizika vyvolávající přímé věcné škody (živelní rizika, odcizení, vandalství) a rizika vyvolávající finanční ztráty (úvěrová rizika, rizika finančních ztrát, odpovědnostní rizika). Zájemce o neživotní pojištění má na výběr širokou škálu pojištění např. úrazové

pojištění, pojištění nemoci, pojištění různých škod, pojištění odpovědnosti za různé škody, pojištění úvěru, pojištění různých finančních ztrát, a další. (13)

- **životní** - kryje životní rizika tj. riziko smrti a riziko dožití. Jedná se zejména o pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití, pojištění pro případ smrti nebo dožití, svatební pojištění a důchodové pojištění (podrobněji viz. následující kapitola).

2.3 Charakteristika životního pojištění

Jednou z tendencí prosazujících se v naší společnosti je větší starost o osobní zabezpečení v průběhu aktivního života i v období stáří. Lidé věnují více pozornosti zabezpečení své budoucnosti a také své rodiny. **Nepředvídatelnost a nejistota** spojená s individuální délkou života každého člověka a s tím spojené ekonomické dopady na jeho rodinu a nejbližší osoby byly a stále jsou i v dnešním moderním světě závažným důvodem pro hledání způsobů, jak tato rizika řešit. Teoreticky i prakticky ověřeným způsobem optimálního řešení finanční eliminace negativních důsledků nahodilých událostí na člověka je životní pojištění a to prakticky se zrodem pojištění vůbec. (7, 18)

Dříve bylo životní pojištění nazýváno pojištěním na život a bylo zamýšleno především jako finanční zabezpečení rodiny pro případ smrti živitele rodiny. Historicky bylo v popředí zájmu finanční zabezpečení pohřbu a malé podpory pro pozůstalé. V dnešní společnosti je žádoucí, aby se společenské postavení jedince a pokud možno i jeho ekonomické možnosti s nástupem do důchodu výrazně nezměnily resp. nezhoršily. Na jedné straně tedy zůstává **základní motiv životního pojištění**, což je **zabezpečení rodiny** v případě nahodilé události, **na druhé straně** se ale pojištěnému nabízí **možnost profitovat** v případě, že se dožije konce pojištění, což představuje rezervotvornou složku pojištění a zároveň alternativu financování postaktivního věku pojištěného. (7, 18)

Jak již bylo v této práci několikrát zmíněno životní pojištění kryje **dvě základní rizika** a těmi jsou **riziko smrti** a **riziko dožití** resp. jejich kombinace. Charakteristickým

rysem pro životní pojištění je, že až na výjimky pojišťovna pojistné plnění vyplatí vždy. Výše pojistného plnění není dána u životního pojištění velikostí škody, neboť škodu v tomto případě prakticky nelze finančně ohodnotit. Jedná se tedy o pojištění obnosové resp. sumové, jež je sjednáno na určitou peněžní částku. Tato pojistná částka může být ještě zvýšena o předem neznámý podíl na zisku pojišťovny. Tento podíl se obvykle vyplácí pojištěnému ve formě prémie k naspořené částce. Uzavření životního pojištění, zejména pojištění pro případ smrti, je závislé na zdravotním stavu pojišťovaného, který musí pravdivě vyplnit dotazník a podrobit se lékařské prohlídce. Důležitými údaji životní pojištění uvedenými v pojistné smlouvě jsou vstupní věk (min. 18 let a max. 65 let), doba pojištění, doba placení pojistného a druh pojistné události. (4, 14)

Pojistné životního pojištění lze podle způsobu použití přijatého pojistného rozdělit na rizikové a rezervotvorné pojistné. Rizikové pojistné se spotřebovává v průběhu pojistného období a není z něho tvořena dlouhodobá rezerva. Rezervotvorné pojistné se ukládá na závazky budoucích let. V rámci životního pojištění může být pojistné v pojistné smlouvě sjednáno jako **jednorázové** pojistné (placené najednou při uzavření smlouvy) nebo **běžné** pojistné (placené opakovaně vždy na začátku dohodnutého období), které může být měsíční, čtvrtletní, pololetní nebo roční. Další možné členění pojistného je na zasloužené (pojistné daného účetního období), nezasloužené (pojistné na budoucí účetní období), předepsané (stanovené v pojistné smlouvě) a področní (stanovené na kratší období než jeden rok). (4, 14)

2.3.1 Význam životního pojištění

Posláním životního pojištění byla finanční ochrana pozůstalých v případě úmrtí živitele, přičemž většina pojistného plnění byla spotřebována na výdaje, spojené s pohřbem. Z tohoto důvodu se životní pojištění prodávalo pod názvem pohřební pojištění. Životní pojištění se však v průběhu svého vývoje měnilo, rozvíjelo a rozšířilo od původního **krytí rizika úmrtí** k plnění i dalších funkcí, zejména **tvorby úspor** a krytí potřeb ve stáří. Pojištěný sice potřebuje krytí riziko předčasného úmrtí, zároveň si však uvědomuje možnost dožití se konce pojistné doby a v případě dožití předpokládá výplatu pojistného plnění. V podmínkách stárnoucí populace a tedy i zvyšujících se nároků a závazků

v oblasti starobní péče roste význam životního pojištění jako nástroje krytí potřeb ve stáří. Životní pojištění se stává **součástí systému důchodového zabezpečení** a představuje v něm dobrovolnou nadstandardní složku. Navíc je velice flexibilní pokud jde o výši, četnost a způsob placení pojistného či vyplacení pojistného plnění. Životní pojištění umožňuje každému jednotlivci rozložit finanční prostředky v průběhu života podle svých individuálních potřeb. Životní pojištění má význam nejen pro jednotlivce, rodinu a příbuzné, ale má také význam společenský a národohospodářský. (6)

V současné době lze vymezit význam životního pojištění pro jednotlivce v následujících oblastech:

- krytí především rizika smrti pro zabezpečení rodiny nebo jako nástroj krytí úvěru, dnes se obvykle k životnímu pojištění sjednávají i další krytí rizik neživotního charakteru např. úraz, vážné onemocnění, invalidita aj.,
- spoření na staří pomocí rezervotvorné složky životního pojištění,
- investiční nástroj, neboť životní pojištění představuje spoření s výnosem, jehož podoba a výše závisí na konkrétním typu pojištění. (6)

Posun v chápání významu životního pojištění lze spatřovat také z makroekonomického hlediska:

- financování investic, neboť úspory, které jsou obsažené v technických rezervách slouží jako zdroj střednědobých a dlouhodobých investic,
- tlumení inflace z důvodu dlouhodobého placení pojistného na životní pojištění a tím pádem odkládání spotřeby má protiinflační charakter,
- životní pojištění doplňuje systém státního důchodového pojištění a stává se tak alternativou pro krytí potřeb ve stáří. Životní pojištění bývá označováno jako součást třetího pilíře důchodového systému, kterou může být označováno ještě např. penzijní připojištění. V České republice je tento třetí pilíř dosud značně nerozvinutý, je ovšem nutno podotknout, že na něj začíná být kladen stále větší důraz z důvodu zabezpečení si poklidného a důstojného stáří,

- životní pojištění lze také chápat jako přínos pro státní rozpočet, jelikož příjmy pojišťoven a některé druhy pojistného plnění (resp. rozdíl mezi pojistným plněním a zaplaceným pojistným) podléhají zdanění. (6)

2.3.2 Životní pojištění a důchodový systém

Skutečnost, že celková populace Evropy klesá a její průměrný věk roste, vede vyšší potřebě finančních zdrojů a většímu zatížení sociálních systémů. Vedle změn z systému sociálního důchodového pojištění (např. zvyšování hranice odchodu do důchodu) je snaha o zvýšení významu alternativních nástrojů řešení potřeb lidí ve stáří. Zde hraje svou roli i životní pojištění. (5)

V České republice se důchodový systém opírá především o státní důchodové pojištění, které je založeno na povinném průběžném financování. Jde v podstatě o mezigenerační solidaritu, kdy generace obyvatel v produktivním věku přispívá na důchody generace v postaktivním věku.

Státní důchodový systém se dostává pod tlak a to nejen v České republice, ale i v jiných ekonomicky vyspělých zemích, jenž je způsoben zejména poklesem počtu obyvatel v produktivním věku a růstem počtu obyvatel v důchodovém věku. Téma **financování postaktivního věku** je dnes velmi diskutovanou záležitostí, protože se zvyšováním kvality zdravotní péče a kvalitnějším způsobem života se dnešní obyvatelstvo dožívá vyššího věku, než tomu bylo v minulosti. Tato skutečnost je bezesporu pozitivní, problém ale tkví ve snižování poměru počtu výdělečně činných lidí na osoby v důchodovém věku. Dalším důvodem tohoto snižování je nízká porodnost resp. plodnost obyvatelstva. V České republice činil podle Českého statistického úřadu v roce 2009 průměrný počet dětí narozených jedné ženě 1,49. Za úroveň plodnosti nezbytnou k přirozené obnově populace se přitom považuje 2,1 dítěte na jednu ženu. (32, 33)

Řešení může v rámci státního důchodového pojištění představovat např. zvýšení příspěvků na důchodové pojištění, pozdější odchod do důchodu, snahu o spravedlivější

poměr mezi výší mzdy a výší důchodu při zachování mezigenerační solidarity. Tato řešení jsou sice možná, ale mají své limity a vyžadují širší společenský konsenzus. Hledají se proto taková řešení, která by státnímu systému odlehčila. Mezi využívané doplňkové systémy v České republice patří životní pojištění a penzijní připojištění.

Pro lepší orientaci lze uvést, že vyspělé členské země EU člení **důchodový systém** na **tři pilíře**:

- **1.pilíř** - státní (veřejné) důchodové pojištění. Povinnost zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných hradit příspěvky na důchodové pojištění je stanovena právním předpisem.
- **2.pilíř** - zaměstnanecké penze. Zaměstnavatel hradí dobrovolně nebo povinně (na základě zákona) příspěvky za své zaměstnance na některou z forem zaměstnaneckých důchodů včetně a životního pojištění.
- **3.pilíř** - individuální pojištění (připojištění, zabezpečení). Jde o individuální zabezpečení jednotlivce na základě smlouvy s pojišťovnou, penzijním fondem atd. (11)

Lze konstatovat, že v České republice existuje a funguje 1. a 3. pilíř, přičemž mnohdy na penzijní připojištění se státním příspěvkem a soukromé životní pojištění přispívají také zaměstnavatelé. Z tohoto pohledu se dá uvažovat i 2. pilíř důchodového systému. Aby bylo možné zvládnout financování příštích generací důchodců je nezbytně nutné narůstání významu 2. a 3. pilíře důchodového systému. (11)

2.3.3 Druhy životního pojištění

Životní pojištění sice zahrnuje krytí pouze dvou rizik, ale v rámci životního pojištění je krytí těchto rizik kombinováno v různých podobách a existuje proto mnoho druhů životního pojištění. **Základní typy** životního pojištění jsou **pojištění pro případ smrti**, **pojištění pro případ dožití** a **pojištění pro případ smrti nebo dožití**. U pojištění pro případ smrti je pojistnou událostí smrt pojištěného (nahodilost zde spočívá v tom, kdy

smrt nastane a ne jestli nastane). U pojištění pro případ dožití nastává pojistná událost dožitím se sjednaného věku pojištěným a pojištění pro případ smrti nebo dožití představuje kombinaci obou předchozích pojištění.

V současné době lze v České republice sjednat tyto základní druhy životního pojištění:

a) pojištění pro případ smrti

Pojištění pro případ smrti kryje pouze riziko smrti a sjednaná pojistná částka je v případě smrti pojištěného vyplacena osobě určené pojistníkem v pojistné smlouvě (tzv. obmyšlenému). Jedná se o rizikové životní pojištění, jehož účelem je obvykle zabezpečení pozůstalých pojištěné osoby, ale může se jednat i o zajištění jistiny úvěru. Pojištění pro případ smrti se dále člení podle způsobu sjednání pojistné doby na dočasné a trvalé. (5)

Dočasné pojištění pro případ smrti kryje riziko smrti pouze v rámci sjednané pojistné doby a pojistná událost resp. výplata pojistného plnění tedy nemusí vůbec nastat. Tento typ pojištění je často využíván v souvislosti s čerpáním úvěru např. hypotečních úvěrů, kdy banky vyžadují, aby byl klient pojištěn, přičemž výše pojistné částky se odvíjí od výše úvěru. Pojištění může být sjednáno na pevnou nebo klesající pojistnou částku. Ta může klesat buď lineárně nebo v závislosti na výši zbylé dlužné částky z úvěru. Výše pojistného závisí na pravděpodobnosti úmrtí v příslušném věkovém období pojištěného. (5)

Trvalé pojištění pro případ smrti je nazýváno doživotním pojištěním a pojistné plnění je vyplaceno vždy, jen není známo, kdy dojde k pojistné události. Proto se musí vytvářet rezervy pojistného ke každému jednotlivému pojištění na rozdíl od pojištění dočasného, kde se rezervy pojistného netvoří. Trvalé pojištění pro případ smrti bývá sjednáváno na nižší částky, jeho cílem bývá především krytí nákladů souvisejících s úmrtím pojištěného (pohřeb, dědická daň), může však být sjednáno i na částku vyšší za účelem zabezpečení rodiny. U trvalého pojištění bývá v praxi stanoven maximální možný věk pro výplatu pojistné částky (např. 85 let), je tedy možnost vyplacení pojistného plnění přímo pojištěné osobě v případě, že se dožije věku 85 let. Placení pojistného je také omezeno pouze do určité hranice věku (např. 65 let). (5)

b) pojištění pro případ smrti nebo dožití

Pojištění pro případ smrti nebo dožití je někdy nazýváno smíšeným životním pojištěním a je **nejdůležitějším druhem životního pojištění**. Představuje širší pojistnou ochranu, neboť zabezpečuje nejen rodinu v případě smrti pojištěného, ale vytváří zároveň prostředky pro případ dožití se konce sjednané doby pojištěným. Sjednaná pojistná částka je vyplacena vždy a to buď oprávněné osobě v případě smrti pojištěného nebo samotnému pojištěnému v případě dožití se konce pojistné doby. Typickým příkladem tohoto druhu pojištění je kapitálové životní pojištění, přičemž se jedná o pojištění rezervotvorné. Pojištění je možné sjednat na libovolně vysokou pojistnou částku, přičemž výše této částky může být různá pro případ smrti i pro případ dožití a zpravidla se jedná o vzájemné násobky. K tomuto pojištění je možné sjednat různá připojištění např. pro případ úrazu, vážné choroby nebo invalidity. (11)

c) důchodové pojištění

Ve své základní a nejjednodušší podobě je důchodové pojištění obdobou spoření a jde vlastně jen o tvorbu úspor. Důchodové pojištění je **součástí třetího pilíře důchodového systému** a doplňuje tak zákonné důchodové pojištění, jež je hrazeno v rámci pojištění sociálního. Jedná se o odvozený druh pojištění pro případ dožití, který má určité zvláštnosti týkající se pojistného plnění. U smíšeného životního pojištění dochází obvykle k jednorázové výplatě pojistného plnění, ale u důchodového pojištění při dožití resp. od určitého věku probíhá výplata zpravidla formou pravidelných splátek. I u tohoto typu pojištění je ale možnost jednorázové výplaty. Podle způsobu určení okamžiku počátku výplaty důchodu se rozlišuje **pojištění ihned splatného důchodu a pojištění odloženého důchodu**. Při pojištění ihned splatného důchodu pojišťovna začíná pravidelně vyplácet pojištěnému důchod ihned po jednorázovém zaplacení pojistného (dnes již není tato podoba důchodového pojištění častá). U pojištění odloženého důchodu je obvykle po určitou, předem stanovenou dobu, placeno pojistné a současně sjednán okamžik počátku výplaty důchodu. Doba výplaty důchodu může být buď ohraničená sjednanou dobou nebo neohraničená, což znamená výplatu důchodu až do smrti pojištěného. Základem důchodového pojištění je vždy sjednání výplaty základního

důchodu, přičemž je obvykle možno sjednat ještě dočasný důchod, pozůstalostní důchod a případně další připojištění. (5, 11)

Základní důchod je v podstatě obdoba starobního důchodu vypláceného ze státního penzijního pojištění. Obvykle je vyplácen od dosažení důchodového věku, ale může být smluvně sjednána i jiná doba počátku výplaty základního důchodu. Výplata důchodu je doživotní, přičemž pojištěný má na výběr i zkrácenou dobu výplaty důchodu, jednorázovou výplatu důchodu či odloženou výplatu důchodu. (5, 11)

Dočasný důchod se vyplácí v případě přiznání plné invalidity pojištěného a jde o obdobu invalidního důchodu ze státního sociálního zabezpečení. Výplata dočasného důchodu probíhá po celou dobu trvání plné invalidity a končí buď ukončením plné invalidity nebo vznikem nároku na výplatu základního důchodu. (5, 11)

Důchod pro pozůstalé slouží pro zajištění příjmů pozůstalých v případě smrti pojištěného bez ohledu na to, zda k úmrtí dojde v době placení pojistného nebo již v době výplaty základního důchodu. Výše důchodu závisí na době úmrtí pojištěného a doba výplaty důchodu je různá podle nabídek pojišťoven. Pozůstalí mají možnost volby mezi výplatou základního důchodu nebo jednorázovým plněním. (5, 11)

d) pojištění pro děti a mládež

Většina komerčních pojišťoven na našem trhu nabízí i produkty životního pojištění pro zabezpečení rodiny a především pro pojištění dětí a mládeže. Pro zabezpečení dětí stačí, aby je pojištěný, který má uzavřené běžné životní pojištění, určil jako příjemce pojistného plnění. Existují však i speciální kombinovaná pojištění dětí a mládeže, které mají něco navíc a dá se říci, že **poskytují pojistnou ochranu celé rodině**. Těmito produkty jsou např. Rodinné pojištění, Sdružené pojištění mládeže, Stipendijní pojištění, Svatební pojištění. Výhodou těchto pojištění je mimo jiné i skutečnost, že obvykle umožňují pojištění úrazu jak pro dítě, tak i pro rodiče. To činí z těchto produktů skutečná rodinná pojištění, která poskytují rozsáhlou a kvalitní pojistnou ochranu celé rodině. (11)

e) kapitálové životní pojištění

Jedná se o kombinované pojištění pro případ smrti nebo dožití. Tento produkt slouží nejen k zajištění rodiny v případě úmrtí pojištěného, ale také k zajištění pojištěnému finančních prostředků na stáří. Z vložených peněžních prostředků plynou pojištěnému i podíly na zisku pojišťovny, které mu jsou připisovány, vyplaceny jsou ale až po uplynutí pojistné doby. Pojistná částka vyplacená v případě smrti nebo dožití se může lišit a v tomto případě se zpravidla jedná o vzájemné násobky např. v případě smrti může být sjednaná pojistná částka jeden milion korun a pro případ dožití pouze půl milionu korun. Záleží tedy jen na volbě klienta, jakou možnost zvolí, musí však počítat s tím, že s velikostí pojistného plnění roste úměrně i výše pojistného. Na rozdíl od investičního životního pojištění je u kapitálového životního pojištění **garantována výplata** sjednané pojistné částky **jak v případě smrti, tak i v případě dožití** se konce pojištění a to bez ohledu na provedené změny v průběhu doby pojištění. Vylepšením kapitálového životního pojištění vzniklo univerzální životní pojištění, jehož velkou předností je flexibilita a možnost pro pojištěného přizpůsobovat rozsah pojistné ochrany svým momentálním finančním možnostem. Investiční životní pojištění se však stává čím dál více oblíbené, protože nabízí potenciálně mnohem vyšší výnosy než kapitálové životní pojištění. To se v poslední době dostává do pozadí investičního životního pojištění a volí ho pouze konzervativní klienti upřednostňující v první řadě jistotu. Nejznámějšími typy kapitálového životního pojištění jsou pojištění pro případ smrti a dožití v poměru 1:1, pojištění pro případ dožití s vrácením zaplaceného pojistného v případě smrti, pojištění pro případ smrti a dožití s různými částkami pojistného plnění (X:Y) a pojištění s postupnou výplatou pojistné částky. (15)

f) investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění představuje moderní a flexibilní pojištění a je v současné době **jedním z nejúspěšnějších pojištění** vůbec. Jedná se opět o pojištění pro případ smrti nebo dožití s možností volby mezi jednorázovou a běžnou platbou pojistného. Výše běžného pojistného může být navíc buď konstantní nebo proměnlivá. Investiční životní pojištění spojuje výhody univerzálního životního pojištění s možností investovat. Oproti kapitálovému pojištění je tento produkt

velmi transparentní, pojištěný tedy přesně ví, jak velká část pojistného byla investována a kolik bylo použito na krytí správních nákladů a rizika smrti. Investiční životní pojištění je charakteristické tím, že **výše pojistného plnění závisí na výnosech z investování** rezerv pojistného, přičemž investiční riziko nese pojistník. Vzhledem ke krátkodobé volatilitě cen na akciových trzích je žádoucí uzavřít investiční životní pojištění na delší dobu. Investiční životní pojištění tedy nabízí **možnost vyšších výnosů** při zhodnocování rezerv, ovšem **za cenu vyššího rizika** pro pojištěného. (5, 6)

Pojišťovna tvoří speciální fondy, které ukládají prostředky investičního pojištění do určité kombinace finančních investic. Mezi základní fondy obvykle patří akciový fond (akcie zavedených podniků), fond obligací (státní, municipální, bankovní a podnikové obligace), peněžní fond (pokladniční poukázky), fond státních cenných papírů, fond cizích měn a různé smíšené fondy kombinující jednotlivé finanční instrumenty. Investiční fondy jsou rozděleny na podílové jednotky, přičemž každá podílová jednotka představuje nárok na předepsaný podíl příslušného investičního fondu. Klient má u pojišťovny veden korunový účet, na který zasílá pojistné a z něhož je strháváno rizikové pojistné a správní náklady pojišťovny. Vedle tohoto účtu má klient veden ještě podílový účet, na němž jsou prostředky ve formě podílových jednotek. **Peněžní prostředky** na korunovém účtu jsou **přeměňovány na podílové jednotky** a přidělovány do fondů zvolených pojištěným. Rozdělení nakupovaných jednotek mezi jednotlivé investiční fondy určuje alokační poměr, který může klient libovolně měnit a upravovat tak výnos a riziko spojené s pojistkou. Na konce pojistné doby obdrží pojištěný částku odpovídající aktuální hodnotě svého podílového účtu a to buď jednorázově nebo ve formě důchodů. (5, 6)

Pojistné u investičního životního pojištění se člení na **tří části**. Část se spotřebuje na **správní náklady**, část na **rizikové pojistné** (kryjící riziko smrti a případně ještě úraz či invaliditu) a zbytek pojistného tvoří **rezervotvornou složku**. Z rezerv následně klient nakupuje podílové jednotky.

V současnosti existuje i **produkt moderního investičního životního pojištění**, kde pojistitel oproti běžnému IŽP navíc **garantuje vyplacení minimální** sjednané **pojistné částky** jak v případě smrti, tak v případě dožití a případně vyplatí i úspory při předčasném ukončení smlouvy. Tato garance odlišuje klasické pojištění od toho moderního a měla by přilákat i konzervativní klienty s averzí k riziku, kteří pak mohou zvolit méně rizikové programy investování. (5, 6)

2.3.4 Daňové zvýhodnění životního pojištění

Životní pojištění nabízí pro pojištěného různé výhody, kterými jsou zabezpečení rodiny pojištěného pro případ jeho smrti, možnost spoření, pojistná ochrana ihned od počátku smluvního vztahu, možnost sjednání různých připojištění, nemožnost vypovězení pojistné smlouvy ze strany pojišťovny po uplynutí výpovědní lhůty a v neposlední řadě možnost snížení základu daně o zaplacené pojistné. Životní pojištění je tedy jednou z možností, jak si **poplatník daně může snížit daňový základ**. Musí však splňovat určité podmínky, které upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a jedná se o následující:

- pojistná doba sjednaná v pojistné smlouvě musí být minimálně 5 let,
- věk pojištěného v okamžiku výplaty pojistného plnění při dožití musí být minimálně 60 let,
- pojistná částka musí být alespoň 40 000 Kč, pokud se jedná o pojistnou smlouvu s pevně sjednanou pojistnou částkou pro případ dožití s pojistnou dobou od 5 do 15 let, a pokud je pojistná doba nad 15 let musí pojistná částka činit alespoň 70 000 Kč,
- pojistník je současně pojištěným,
- jedná se o pojištění obsahující krytí rizika dožití, tedy spořivou složku. (19)

Částka, kterou lze odečíst od základu daně, je podle § 15 odst. 6 zákona o daních z příjmů rovna zaplacenému pojistnému, **u fyzických osob však maximálně do výše 12 000 Kč** ročně, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. **Pokud přispívá zaměstnavatel zaměstnanci** na životní pojištění, je

podle § 6 odst. 9 písm. p) zákona o daních z příjmů od daně z příjmů osvobozen příspěvek od zaměstnavatele na penzijní připojištění a životní pojištění **v úhrnu do výše 24 000 Kč** ročně od jednoho zaměstnavatele. Z příspěvků zaplacených nad limit 24 000 Kč odvádí zaměstnanec daň z příjmů i zdravotní a sociální pojištění. (19, 20, 21)

Zaměstnavatelé mohou formou příspěvků na životního pojištění stimulovat své zaměstnance a tím tak nepřímým způsobem zvyšovat jejich mzdu. Aby však mohl zaměstnavatel zaměstnanci přispívat na životní pojištění, musí použít § 24 odst. 2 písm. j) bod 5 zákona o daních z příjmů. Daňová uznatelnost příspěvků musí být podložena zakotvením nároku zaměstnance vyplývajícím z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele, pracovní či jiné smlouvy. Pokud tak přispívá zaměstnavatel svému zaměstnanci na životní pojištění, může do nákladů zahrnout zaplacené příspěvky na životní pojištění nebo penzijní připojištění a to **bez limitu**. Zaplacené pojistné v úhrnu do výše 24 000,- Kč za zdaňovací období nepodléhá placení pojistného na sociální a zdravotní pojištění. (11, 16, 19, 20, 21)

2.4 Životní pojištění jako zaměstnanecký benefit

Zaměstnaneckými benefity se označuje nemzdové plnění plynoucí od zaměstnavatele k zaměstnanci. Tyto benefity jsou nepovinné, vznikají tedy na základě rozhodnutí zaměstnavatele a jsou zakotveny v kolektivní smlouvě, vnitřním předpisu zaměstnavatele, pracovní či jiné smlouvě. Zaměstnanecké výhody mají za cíl zejména vzbudit v zaměstnancích pocit sounáležitosti s firmou a tím pádem i jejich snahu odvádět co nejlepší práci. Poskytování benefitů také přispívá k přilákání a udržení kvalitních pracovníků, zvýšení jejich loajality, motivace, produktivity a snížení fluktuace zaměstnanců a s tím souvisejících nákladů. Zaměstnavatelé používají benefity v rámci daňové optimalizace, což představuje legální snižování daňových povinností a úsporu mzdových nákladů. V neposlední řadě zaměstnavatel poskytováním benefitů zvyšuje svou image a atraktivitu. Pro zaměstnance je balíček poskytovaných benefitů jedním z rozhodujících faktorů při výběru zaměstnání. (16)

V České republice převažují krátkodobé benefity s okamžitým efektem, kterými jsou příspěvek na stravování (stravenky, jídlo v práci), delší dovolená, zdravotní dny volna, příspěvky na sport, kulturu, rekreaci, poskytnutí služebního vozidla i pro soukromé účely, služební telefon s volnými minutami, školení a kurzy. Naopak v Evropě jsou benefity zaměřeny na budoucnost. Převažují nejrůznější druhy pojištění, zejména pak životní pojištění a penzijní připojištění. Lze předpokládat, že k podobným tendencím bude docházet i v České republice. (16)

Zaměstnanecké benefity se člení z mnoha hledisek, přičemž nejdůležitější členění je podle jejich daňové a odvodové výhodnosti. Z tohoto pohledu se rozlišují tři výhody:

- **daňová výhoda na straně zaměstnavatele (plátce)** – výdaj na benefit je daňovým výdajem a snižuje tak daňový základ zaměstnavatele,
- **daňová výhoda na straně zaměstnance (poplatníka)** – příjem z benefitu není zdaňovaným příjmem a nezvyšuje tedy základ daně zaměstnance,
- **odvodová výhoda (plátce i poplatníka)** – příjem není součástí vyměřovacího základu pro odvod pojistného na sociální a zdravotní pojištění. (16)

V závislosti na splnění výše uvedených výhod se může jednat buď o mimořádně zvýhodněné benefity nebo o částečně zvýhodněné benefity. Mimořádně zvýhodněné benefity splňují všechny tři výhody oproti částečně zvýhodněným benefitům, které splňují pouze jednu nebo dvě výhody. (16)

Zaměstnaneckými benefity, sjednanými v pracovní, kolektivní nebo jiné smlouvě nebo stanovenými ve vnitřním předpisu, mohou být:

- příspěvky na penzijní připojištění a soukromé **životní pojištění**,
- příspěvky a příplatky na stravování a nápoje,
- poskytnutí pracovního oblečení,
- odborný rozvoj zaměstnanců,
- příspěvky na dopravu do zaměstnání,
- prodloužená dovolená, zdravotní dny volna,
- věrnostní a stabilizační plnění,

- odběr zboží a služeb zaměstnavatele za nižší cenu,
- používání majetku zaměstnavatele i pro soukromé účely zaměstnance,
- sociální výpomoc,
- rekreace (poskytnutí vlastního zařízení nebo příspěvek),
- příspěvky na zdravotní péči,
- příspěvky na kulturu a sport,
- dary zaměstnancům,
- půjčky zaměstnancům,
- a další. (16)

3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU

Svou diplomovou práci jsem zpracoval pro poradenskou kancelář stavební spořitelny, jejíž jméno není na žádost společnosti v práci uváděno. Výsledky práce společně s návrhem produktů životního pojištění budou předloženy pracovníkům organizace jako nový zaměstnanecký benefit. Vedení vybrané poradenské kanceláře mi věnovalo čas a poskytlo potřebné informace k řešení práce a problémů vzniklých v souvislosti s ní.

Společnost, jejíž produkty a služby vybraná poradenská kancelář poskytuje, vznikla v roce 1994 a zaujímá přední postavení mezi stavebními spořitelnami na našem trhu. Předmětem podnikání je poskytování bankovních služeb. Poradenská kancelář společnosti je zaměřena na poskytování poradenství a dalších služeb nejen v odvětví bankovníctví, ale i pojišťovnictví. Tato kancelář spolupracuje s finančními poradci a úspěšně podniká v tomto oboru již 11 let. Místem podnikání této organizace je Hradec Králové. Organizační struktura kanceláře je velmi jednoduchá a skládá se pouze z jednoho vedoucího a jeho 18 spolupracovníků. Pracovní náplň vedoucího spočívá v řízení chodu organizace a všech spolupracovníků, dále provádění výběrových řízení na post nových pracovníků a průběžné školení jak nových, tak i současných pracovníků organizace. Nezbytnou součástí vedení je také poskytování zpětné vazby o dosažených výsledcích a samozřejmě motivační programy, které mají za úkol zvýšit výkonnost a produktivitu práce.

Služby, které organizace poskytuje svým klientům se shodují s nabídkou společnosti, s níž mají všichni pracovníci uzavřenu smlouvu o zprostředkování. Nejedná se tedy pouze o nabídku spořicích a úvěrových produktů, ale také o produkty pojistné. Organizace se specializuje na poskytování stavebního spoření, úvěrů ze stavebního spoření a hypotéčních úvěrů, klientům však může nabídnout i jiné produkty a služby. Jedná se o následující nabídku produktů a služeb:

- **stavební spoření,**
- **úvěry ze stavebního spoření,**

- **hypotéční úvěry,**
- hotovostní úvěry,
- kreditní karty (nonstop úvěry),
- životní pojištění,
- neživotní pojištění,
- investice finančních prostředků do fondů (peněžní trh, dluhopisy, akcie atd.),
- investice finančních prostředků do nemovitostních fondů,
- poradenská činnost.

Výkonnost pracovníků organizace je na dobré úrovni, což znamená, že vedoucí kanceláře nemusí mít obavy o její přežití, ale vzhledem ke zvyšování počtu konkurenčních společností roste hodnota každého nového i stávajícího klienta. Vedoucí se rozhodl podporovat snažení svých spolupracovníků různými druhy stimulačních prostředků a zaměstnaneckých výhod, přičemž novým nabízeným benefitem má být právě příspěvek zaměstnavatele na životní pojištění.

4 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI PRACOVNÍKY SPOLEČNOSTI

Dotazníkové šetření jsem provedl, abych mohl pro pracovníky společnosti vybrat takové produkty životního pojištění, které nejvíce odpovídají jejich představám a splňují co nejlépe jejich požadavky. Tvorba dotazníku byla provedena na základě konzultace a požadavků vedení, které chtělo pracovníkům nabídnout volbu mezi kapitálovým a investičním životním pojištěním. Jak již bylo uvedeno výše, společnost má v současnosti 18 pracovníků. Všem těmto pracovníkům byl vedoucím předložen dotazník s vysvětlením, jak jej mají vyplnit. Jelikož se jedná o finanční poradce, mají tyto znalosti o termínech použitých v dotazníku a nebylo tak nutné vyplňovat dotazník s pracovníky jednotlivě. Návratnost dotazníku byla stoprocentní zejména i z toho důvodu, že pracovníci měli zájem o nabízený benefit. Dotazník, který jsem pro pracovníky vytvořil a provedl jím šetření je uveden v příloze č.2 této diplomové práce. Dotazník se skládá ze třech částí, které jsou následující:

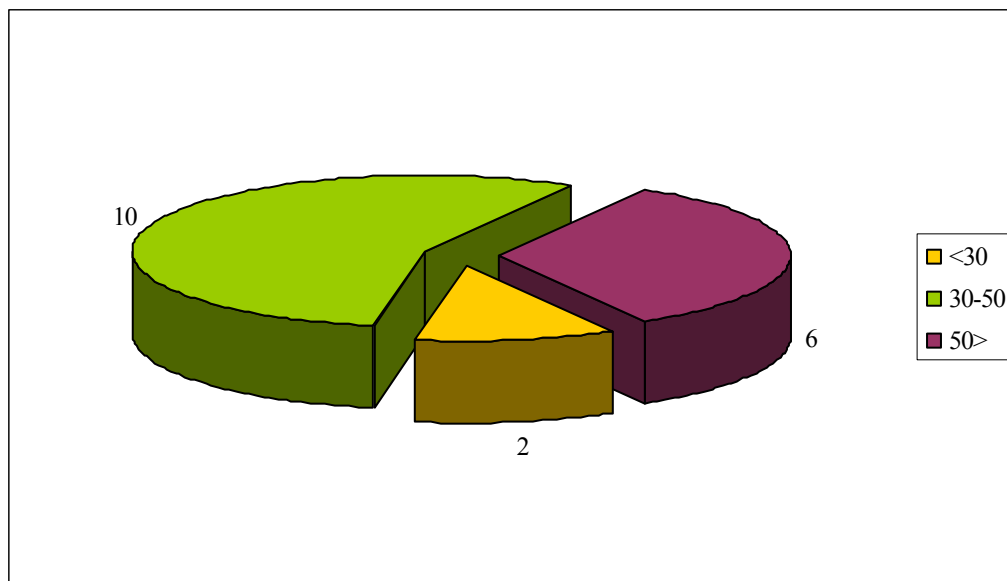
- 1. Zjištění struktury pracovníků** – tato část obsahuje čtyři neočíslované otázky a byla v dotazníku zahrnuta za účelem získání obecných informací o respondentech, popřípadě mohla pomoci objasnit některé odpovědi v druhé části dotazníku. Jednalo se o zjištění věku, pohlaví, počtu vyživovaných dětí a rodinného stavu.
- 2. Zkoumání pojištěnosti pracovníků a jejich zájmu o životní pojištění** – v této části respondenti odpovídali na sedm otázek. Tyto otázky byly důležité pro objasnění koho chtějí zajistit, zda jsou pojištěni, jaké mají uzavřeno pojištění, jestli by uvítali příspěvek na životní pojištění a jaké pojištění by preferovali v případě, že by se rozhodli uzavřít pojistnou smlouvu.
- 3. Zjištění preferencí pracovníků u životního pojištění** – poslední částí dotazníku bylo objasnění, které parametry životního pojištění jsou pro respondenty důležité a také stanovení důležitosti vybraných parametrů. Na základě vyhodnocení této části dotazníku bylo možno provést přidělení váhy k jednotlivým kritériím, provést porovnání vybraných produktů a následné doporučení, který produkt nejlépe odpovídá požadavkům pracovníků.

4.1 Zjištění struktury pracovníků

Zjištění struktury pracovníků bylo obsahem první části dotazníku a tvořilo čtyři neočíslované otázky. Jejich účelem bylo získání obecných informací o respondentech, popřípadě mohly pomoci objasnit některé otázky v druhé části dotazníku, na které by byla poskytnuta odpověď odlišná od očekávání. Jednalo se o **zjištění věku, pohlaví, počtu vyživovaných dětí a rodinného stavu**.

V první otázce jsem zjišťoval věk respondenta (viz. graf 1), přičemž jsem dotazovaným nabídl tři věková rozmezí. Největší zastoupení mají pracovníci ve věku 30-50 let, kterých je 56 % z celkového počtu. Pouze 11 % pracovníků je mladších než 30 let a zbylých 33 % tvoří pracovníci starší než 50 let. U starších pracovníků je větší předpoklad, že budou chtít více pojistit sebe než rodinu, protože děti jsou zpravidla již odrostlé a sami vydělávají.

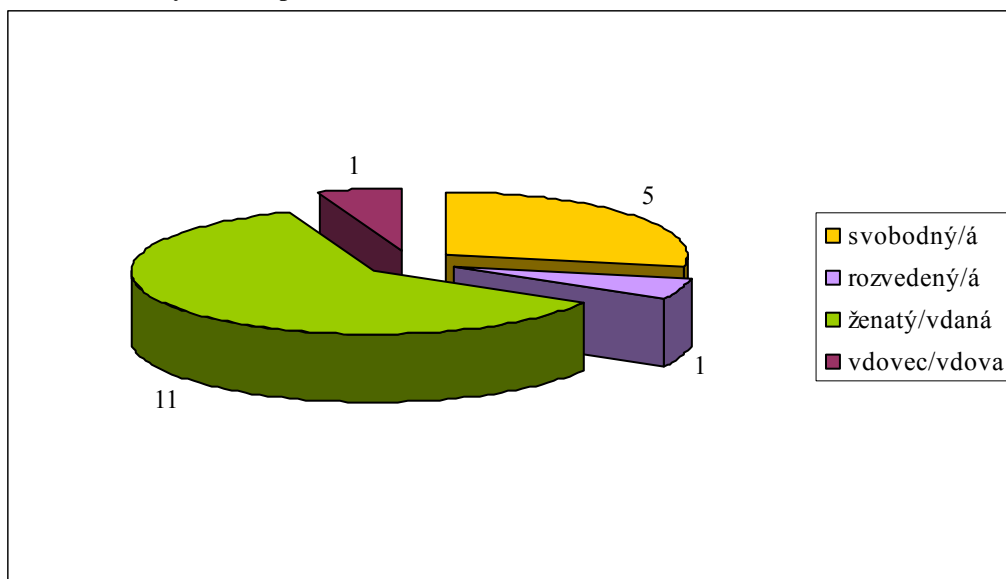
Graf 1: Věk respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Další otázka směřovala ke zjištění rodinného stavu (viz. graf 2 na následující straně). Zde byl opět předpoklad, že rozvedení, svobodní a vdovy/vdovci budou preferovat pojištění sebe před rodinou. Největší podíl tvořili ženatí/vdané a sice 60 %. Zbylých 40 % tvořili svobodní, rozvedení a vdovy/vdovci.

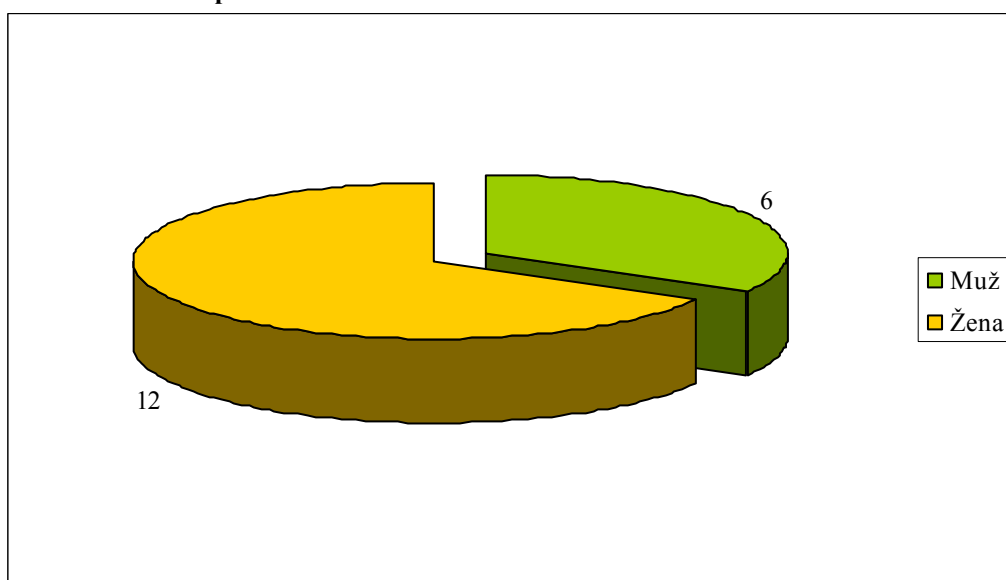
Graf 2: Rodinný stav respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Třetí otázkou bylo zjištění pohlaví respondentů (viz graf 3), neboť muži by měli mít větší tendenci zajistit rodinu pro případ nepříznivé události. Pracovníky společnosti tvoří celých 67 % žen a pouze 33 % mužů. Tento stav je způsoben druhem povolání, neboť finanční poradce dělají většinou ženy.

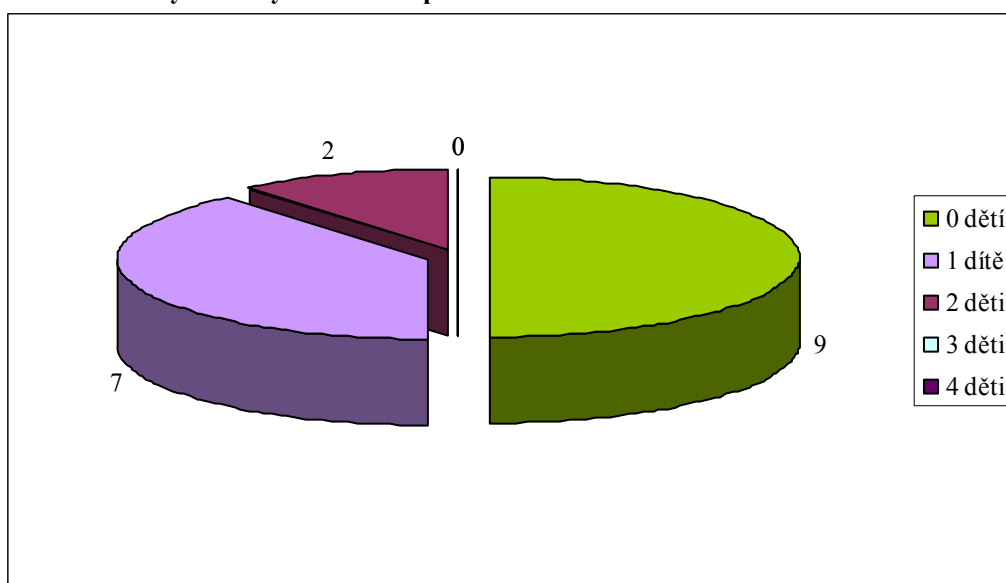
Graf 3: Pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Poslední otázkou v této části dotazníku bylo zjištění počtu vyživovaných dětí respondentů (viz. graf 4), protože i tento fakt může významně ovlivnit preference při volbě životního pojištění. Například rozvedená žena by měla preferovat pojištění sama sebe, pokud by ale měla z manželství vyživované dítě, upřednostňovala by pravděpodobně i rodinu. U této otázky byly na výběr varianty 0-4 vyživované děti, přičemž tři nebo čtyři děti neměl nikdo z dotázaných. Celá polovina respondentů neměla ani jedno vyživované dítě. Jedno vyživované dítě mělo 39 % dotázaných a 11 % respondentů mělo dvě vyživované děti.

Graf 4: Počet vyživovaných dětí u respondentů

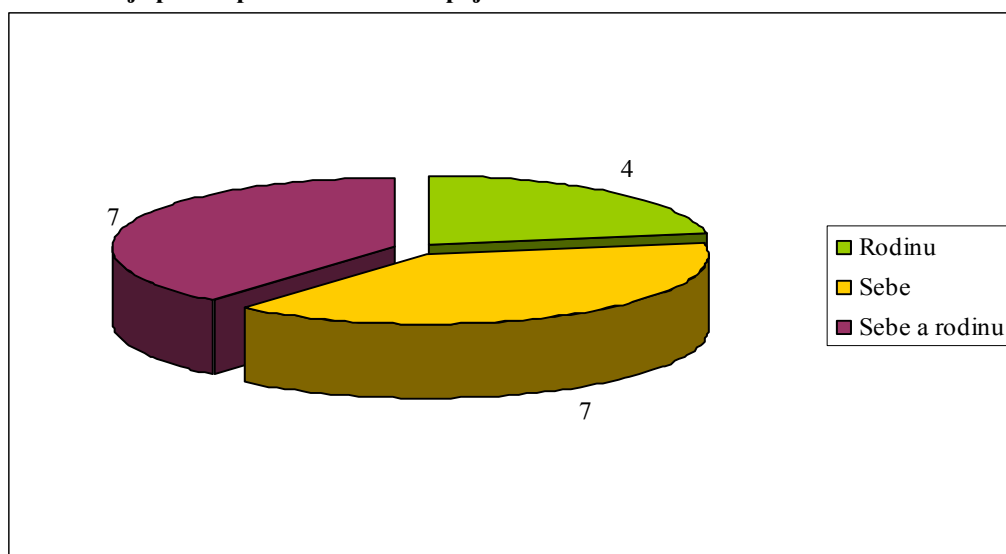
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

4.2 Zkoumání pojištěnosti pracovníků a jejich zájmu o životní pojištění

Druhou částí dotazníku bylo zkoumání pojištěnosti pracovníků a jejich zájmu o životní pojištění. Respondenti odpovídali na sedm otázek, byly důležité pro **objasnění koho chtějí zajistit, zda jsou pojištěni, jaké mají uzavřeno pojištění, jestli by uvítali příspěvek na životní pojištění a jaké pojištění by preferovali v případě, že by se rozhodli uzavřít pojistnou smlouvu.**

První otázkou této části bylo zjištění, co je pro pracovníky společnosti důležité pojistit (viz. graf 5), pokud by totiž většina dotázaných odpověděla, že je pro ně důležité pojistit pouze sebe, nebylo by pro ně životní pojištění nejvhodnějším benefitem. Naštěstí možnost pojistit pouze sebe zvolilo jen 39 % dotázaných. Stejné procento respondentů by volilo pojištění sebe a rodiny a zbytek pracovníků preferuje zabezpečení pouze rodiny.

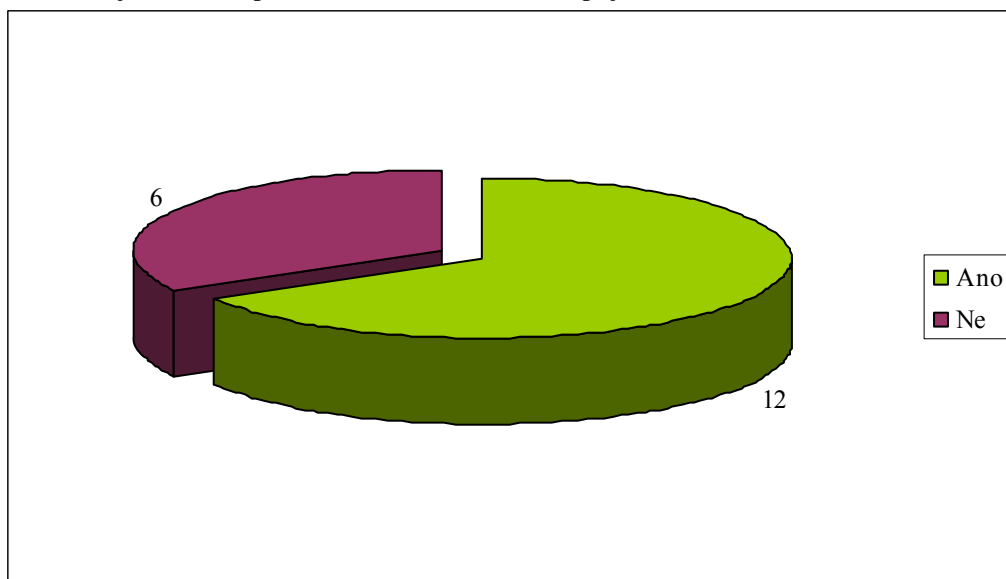
Graf 5: Co je pro respondenta důležité pojistit

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

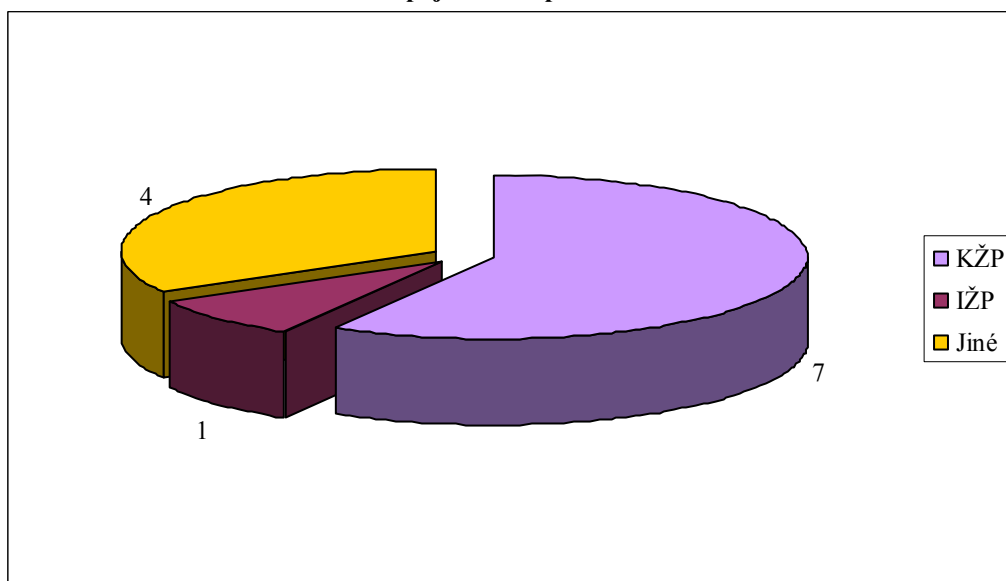
Druhá a třetí otázka spočívala v odhalení, zda mají pracovníci společnosti již uzavřenu nějakou smlouvu o životním pojištění, přičemž se mohlo jednat např. i o životní pojištění sjednané na zajištění hypotéčního úvěru, tedy s vinkulací ve prospěch bankovní instituce, ze kterého pojištěný nemá žádný prospěch. Při následném zjišťování, jaké pojištění má respondent sjednáno při volbě možnosti „jiné pojištění“ totiž všechna tato pojištění byla právě na zajištění hypotéčního úvěru. Graf 6 na následující straně ukazuje, kolik respondentů již má nějaké životní pojištění uzavřeno. Celých 67 % dotázaných má uzavřenu nějakou smlouvu o životním pojištění oproti 33 %, které žádné životní pojištění sjednáno nemají. Graf 7 na následující straně ozřejmuje, jaké životní pojištění mají respondenti sjednáno. Rizikové životní pojištění na zajištění hypotéčního úvěru má sjednáno 33 % z těch dotázaných, kteří mají nějaké životní pojištění sjednáno. Kapitálové životní pojištění má sjednáno 59 % a investiční životní pojištění má sjednáno pouze 8 % dotázaných.

Graf 6: Pojištěnost respondentů v oblasti životního pojištění

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

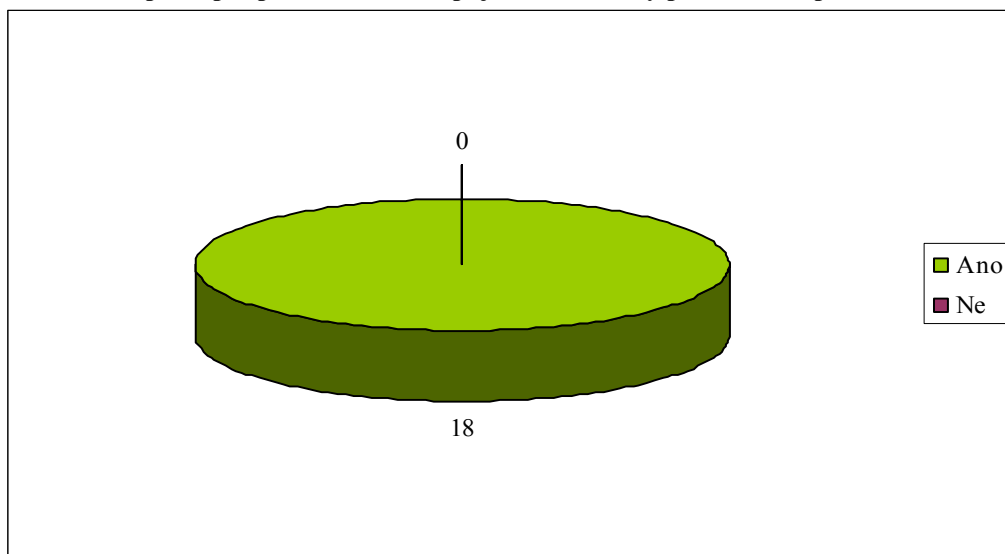
Graf 7: Druh uzavřeného životního pojištění respondentem

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Otázka č. 4 byla velice důležitá, neboť rozhodovala o tom, zda má vůbec smysl tento benefit pracovníkům nabízet. Spočívala ve zjištění zájmu respondentů o příspěvek na životní pojištění ze strany vedení společnosti. Příspěvek by uvítali všichni dotázaní. Jednoznačnou situaci znázorňuje graf č. 8 na následující straně.

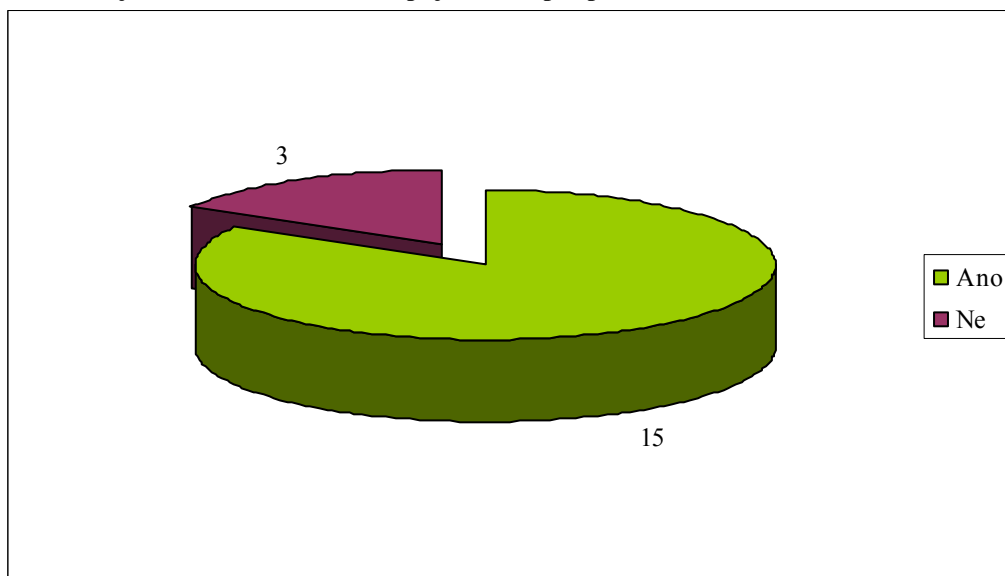
Graf 8: Akceptace příspěvku na životní pojištění ze strany pracovníků společnosti

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Aby i tato práce byla přínosná pro vedení společnosti i její pracovníky, musel mít alespoň někdo z dotázaných zájem o uzavření pojistné smlouvy v případě, že mu bude vedení přispívat na životní pojištění. Přestože osm dotázaných uvedlo, že již má uzavřenu smlouvu o kapitálovém nebo investičním životním pojištění, zájem o uzavření nové smlouvy při příspěvku zaměstnavatele projevilo celkem 15 dotázaných z 18-ti, což představuje 83 %. Zbýlých 17 % respondentů o uzavření nového životního pojištění neprojevilo zájem (viz. graf 9).

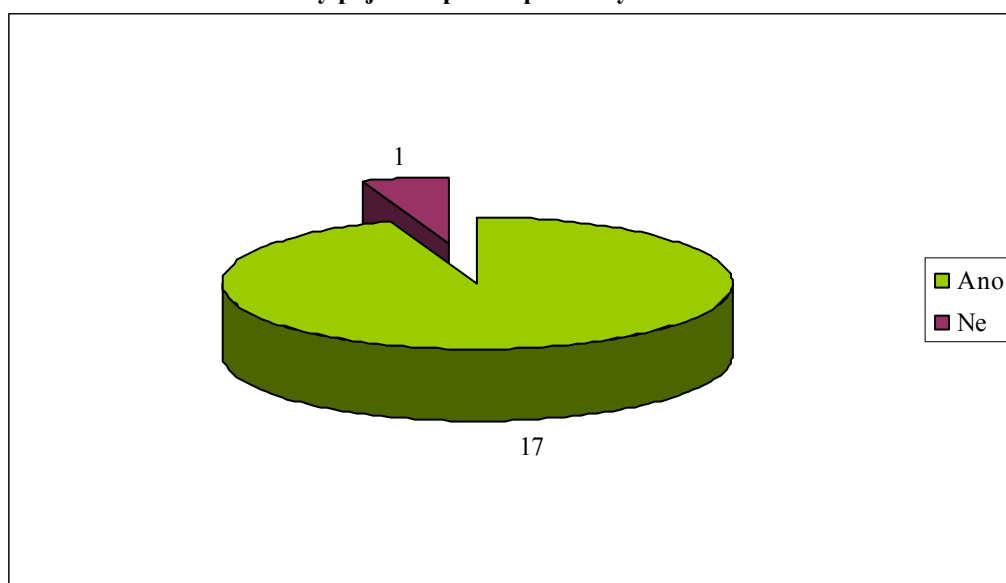
Graf 9: Zájem o uzavření životního pojištění za příspěvku zaměstnavatele

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Předmětem dalšího zkoumání bylo zjištění, zda je pro respondenty důležitá flexibilita pojištění resp. možnost provádění změn v pojistné smlouvě (viz. graf 10). V současné době se na trhu objevují stále více nové produkty životního pojištění, které jsou velmi variabilní, dokáží se přizpůsobit požadavkům klienta a lze u nich provádět řadu změn i během trvání pojistné smlouvy. Tento fakt je důležitý, protože životní pojištění se uzavírá mnohdy na desítky let a možnost provést nějakou změnu v pojistné smlouvě je klienty vítána. Pouze jeden respondent, který představuje 6 % dotázaných uvedl, že pro něj flexibilita pojištění není důležitá, většina však tuto možnost vyžaduje.

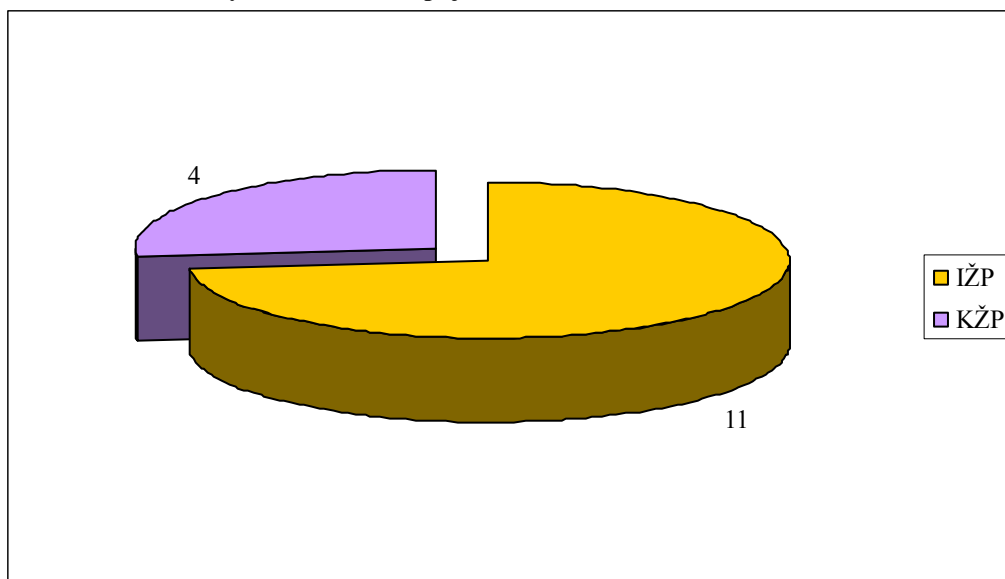
Graf 10: Důležitost flexibility pojištění pro respondenty

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Poslední a také velice důležitou otázkou v této části dotazníku bylo zjištění, jaký druh životního pojištění respondenti preferují. Pro 73 % pracovníků je zajímavější investiční životní pojištění a pouze 27 % z nich má zájem o kapitálové životní pojištění. Tato skutečnost je znázorněna na grafu 11 na následující straně.

Graf 11: Preferovaný druh životního pojištění

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

4.3 Zjištění preferencí pracovníků u životního pojištění

Poslední částí dotazníku bylo **objasnění, které parametry životního pojištění jsou pro respondenty důležité a také stanovení důležitosti vybraných parametrů.** Na základě vyhodnocení této části dotazníku bylo možno provést přidělení váhy k jednotlivým kritériím, provést porovnání vybraných produktů pomocí metody fuzzy logika a následné doporučení, který produkt nejlépe odpovídá požadavkům pracovníků.

Pracovníkům bylo nabídnuto 29 kritérií produktů životního pojištění, z nichž mohli zvolit 10 až 20 parametrů, které jsou pro ně důležité a přidělit jim jejich důležitost (viz. tab. 1). Kritérium „minimální vstupní věk“ nebylo důležité pro žádného respondenta a bylo tedy z následného porovnání vyjmuto. Kritérium „poplatky“ se v dalším porovnání rozčleňuje na poplatky za správu kapitálové hodnoty resp. portfolia včetně poplatků z běžného pojistného a na nákladovost produktů, což představuje výši celkových poplatků za dobu trvání pojištění. Hodnoty nákladovosti jsou uvedeny pro smlouvy o životním pojištění uzavřené na dobu 20-30 let. Pokud by pojištění bylo sjednáno na kratší dobu, nákladovost bude samozřejmě vyšší, neboť největší poplatky jsou placeny v prvních letech pojištění. Tabulka č. 1 na následující straně tedy ukazuje preference pracovníků společnosti u životního pojištění. Čísla znamenají váhu, kterou danému

parametru, přidělili jednotliví pracovníci. Platí zde nepřímá úměra, tedy čím je číslo větší, tím menší váhu dané kritérium má. Nejdůležitějšími kritérii byly „profesionalita zaměstnanců pojišťovny“, „možnost dalšího připojištění“, „možnost mimořádných výběrů“, „možnost přerušení platby pojistného“ a „možnost změn v pojistné smlouvě“.

Tabulka 1: Důležitost a preference parametrů životního pojištění

Parametry životního pojištění	Váha kritéria														
Forma výplaty při dožití	2	4	4	9	9	10	11	13	15						
Garantované zhodnocení (TÚM)	1	2	5	6	6	6	7	8	9	9					
Max. pojistná částka	1	2	4	9	10	12	12	19							
Max. vstupní vek	1	2	9	10	13										
Mimořádné vklady	3	4	5	5	5	5	8	9	18						
Mimořádné výběry	2	3	4	4	6	6	6	7	7	8	8	10	10	11	13
Min. měsíční pojistné	1	1	1	1	3	9	10	11	14	17					
Min. pojistná částka	1	2	11	16	18	18									
Min. pojistná doba	2	2	2	3	3	3	13	14	15						
Možnost dalšího připojištění	2	3	3	4	4	4	4	5	6	6	8	8	8	9	19
Možnost dynamizace (indexace)	5	9	11	14											
Možnost změny investičního programu	4	7	7	10	10	10	11	11							
Možnost změny v pojistné smlouvě (redukce)	1	1	3	4	4	4	7	10	11	11	11	13	16		
Nákladovost (celk. poplatky u smluv na 20-30 let)	4	9	9	11	12	12	12	14	14	14					
Odkupné	2	5	5	7	7	8	8	9							
Plnění v případě dožití	1	1	2	2	4	5	5	6	8	8	8	10	10	11	19
Plnění v případě smrti	2	2	3	3	5	6	7	7	9	12					
Počátek pojištění	10	12	14												
Počet investičních programů	3	5	6	6	10	11	12								
Podíly na výnosech	5	8	10	10	11	13	13	17	17						
Poplatky (správa portfolia/KH a pojistné)	4	9	9	11	12	12	12	14	14	14					
Profesionalita zaměstnanců	1	1	1	1	1	3	3	6	6	7	14	18			
Přerušení platby pojistného	2	2	3	6	7	7	8	8	9	9	9	11	14		
Slevy na pojistném	6	6	7	9	11	14	15	15							
Transparentnost	2	5	8	8	12	13	16								
Trvání pojištění max. do věku	7	12	12	15	15	16	17								
Výše výplaty při dožití	1	3	4	5	7	10	12	13	13	16					
Zhodnocení za minulé roky	5	5	6	15	15	20									
Zproštění od placení pojistného	3	3	4	7	7	8	10	13							

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

4.4 Zhodnocení dotazníkového šetření

Předložený dotazník vyplnilo všech 18 pracovníků společnosti, z nichž bylo 12 žen a pouze 6 mužů. Ve středním věku, tedy 30-50 let je 56 % dotázaných. Manželství má uzavřeno 60 % respondentů a alespoň jedno vyživované dítě má polovina pracovníků.

Pro 61 % dotázaných je důležité zajistit rodinu v případě nepříznivé události. Nějakou smlouvu o životním pojištění má uzavřeno 67 % respondentů, kapitálové nebo investiční životní pojištění však nemá uzavřeno 56 % dotázaných. **Příspěvky zaměstnavatele na životní pojištění by uvítali všichni pracovníci. Celých 83 % z nich by mělo zájem o uzavření smlouvy o životním pojištění při poskytnutí příspěvku ze strany zaměstnavatele,** přičemž největší zájem byl o investiční životní pojištění a to 73 % zájemců o nové životní pojištění. V neposlední řadě je možnost provádění změn během trvání pojistné smlouvy důležitá pro naprostou většinu respondentů a sice 94 %.

Z parametrů životního pojištění, které byly poskytnuty pracovníků, bylo pro ně nezajímavé pouze kritérium „minimální vstupní věk“. Je to naprosto logické, neboť minimální hranice se pohybuje v rozmezí 14-18 let. Důležitost ostatních parametrů projevíli vždy alespoň tři dotázaní. Překvapivě byla jedním z nejdůležitějších kritérií „profesionalita zaměstnanců pojišťovny“ a dále pak „možnost dalšího připojištění“, „možnost mimořádných výběrů“, „možnost přerušení platby pojistného“ a „možnost změn v pojistné smlouvě“.

5 SROVNÁNÍ NABÍDEK VYBRANÝCH PRODUKTŮ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Životní pojištění je v současné době považováno za doplněk třetího pilíře důchodového systému a uvažuje se i jako spořicí produkt. **Na životní pojištění by se mělo nahlížet především jako na nástroj krytí rizik, především krytí rizika smrti**, a ne jako na nástroj spořicí, i když může při dobré volbě investiční strategie a progresivním růstu trhu přinést zajímavé zhodnocení vložených prostředků.

V současnosti lze na pojistném trhu nalézt velké množství pojistných produktů, ovšem zdaleka ne všechny splňují přání, požadavky a očekávání potenciálních klientů. Výběr produktu životního pojištění je, jak již jeho název napovídá zpravidla rozhodnutím na celý život, nebo alespoň na jeho podstatnou část.

V zápalu konkurenčního boje komerční pojišťovny přicházejí na trh neustále s novými produkty, což na jedné straně znamená pozitiva pro klienta, ale na straně druhé také negativa. Kladem jistě je, že nové produkty se stále více zaměřují na klienta, aby mohli co nejlépe uspokojit jeho potřeby a přání, navíc za výhodnějších cenových a platebních podmínek. Stinnou stránkou ovšem je vzniklé nepřehledné množství produktů, z nichž vybrat ten pravý a nejlepší je prakticky nemožný úkol. Pojistné produkty mají mnoho parametrů, přičemž pro klienta není vůbec snadné, řekl bych téměř nemožné, se v nich vyznat, natož je vyhodnotit a rozhodnout se, který produkt zvolit.

Možností, jak získat informace o jednotlivých produktech životního pojištění je hned několik. Prvním způsobem jsou webové stránky, na kterých však jsou většinou pouze základní informace o jednotlivých pojistných produktech.

Další způsob je zavolat na bezplatnou infolinku komerční pojišťovny, kde nám pojistný specialista poskytne, dle mého názoru relevantní a podrobné informace o uvažovaném produktu. Pro získání simulace o uvažovaném produktu však klient musí navštívit pobočku komerční pojišťovny.

Třetí možností získání potřebných informací o produktu je schůzka s pojistným zprostředkovatelem, který nám sice podá informace o produktu, o něm máme zájem, ale tyto informace mnohdy nejsou přesné a dostatečné a dokonce se může stát, že nejsou ani pravdivé. Pojistní zprostředkovatelé mají většinou provizi z uzavřené smlouvy o životním pojištění a tak se každý snaží klientovi vnutit pojistný produkt, který nabízí jeho pojišťovna. Navíc při zjištění, že zatím jen sbíráte informace o produktech různých komerčních pojišťoven a do uzavření smlouvy je daleko, mnohdy ho přestanete jako klient zajímat.

V souvislosti s výše uvedeným bych chtěl zmínit, že získání relevantních informací o parametrech jednotlivých produktů bylo velmi nesnadné. Důvodem byly zastaralé či nepravdivé informace na internetových stránkách o finančních instrumentech, přičemž i na oficiálních stránkách jednotlivých komerčních pojišťoven některé informace nekořespondovaly s informacemi získanými od pojistných zprostředkovatelů ať už na infolince nebo přímo na pobočce pojišťovny. Dokonce i informace získané o pojistných produktech na různých pobočkách stejné pojišťovny se od sebe v některých bodech lišily. Vyvozují z toho, že s velkou variabilitou a množstvím parametrů nových produktů se tyto stávají méně přehlednými a pokud činí nemalé problémy jejich znalost pojistným zprostředkovatelům, je velice nesnadné provést kvalitní a věrohodné srovnání pojistných produktů mezi sebou.

Při výběru nabídek životního pojištění jsem vycházel především z požadavků a preferencí vedení vybrané organizace. V následném porovnání produktů mezi sebou jsem použil výsledky z provedeného dotazníkového šetření. **Nejdůležitějším požadavkem pro výběr pojistného produktu byla maximální variabilita parametrů pojištění a flexibilita.** Variabilita parametrů pojištění představuje možnost nastavení pojistné smlouvy tak, aby co nejvíce odpovídala požadavkům klienta. Flexibilitou je zde myšlena možnost provádění změn rozsahu a výše pojistného krytí v průběhu trvání pojistné smlouvy např. dočasné přerušení placení pojistného, změna výše pojistného, změna výše pojistné částky, předplacení pojistného, změna rizikové skupiny, změna frekvence placení pojistného atd.

Komerční pojišťovny, od kterých byly porovnávány produkty životního pojištění byly vybrány na základě jejich tržního podílu v předepsaném pojistném na životní pojištění. Tabulka č. 2 ukazuje přehled o předepsaném pojistném jednotlivých komerčních pojišťoven v odvětví životního pojištění a jejich tržní podíl za rok 2009.

Tabulka 2: Předepsané pojistné v odvětví životního pojištění a tržní podíl za rok 2009

Pojišťovna	Životní pojištění (v tis. Kč)	%
Česká pojišťovna a.s.	13 600 470	23,0
Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	7 696 131	13,0
Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group	6 855 813	11,6
ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku	6 145 090	10,4
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB	5 564 376	9,4
Komerční pojišťovna, a.s.	4 558 373	7,7
Allianz pojišťovna, a.s.	2 986 402	5,0
Generali Pojišťovna a.s.	2 584 117	4,4
AXA životní pojišťovna, a.s.	2 090 581	3,5
Amcico pojišťovna, a.s.	1 853 251	3,1
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	1 678 077	2,8
UNIQA pojišťovna, a.s.	1 196 515	2,0
Aviva životní pojišťovna, a.s.	797 246	1,3
AEGON Pojišťovna, a.s.	671 362	1,1
VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.	324 887	0,5
Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	291 440	0,5
POJIŠTOVNA CARDIF PRO VITA, a.s.	247 103	0,4
Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	11 846	0,0
MAXIMA pojišťovna, a.s.	928	0,0
Celkem	59 154 008	100

Zdroj: (24)

Původním záměrem bylo porovnání produktů kapitálového a investičního životního pojištění od šesti nejsilnějších komerčních pojišťoven. Na pojistném trhu se však nacházejí produkty, které jsou schopny plnit funkci jak investičního, tak i kapitálového životního pojištění. Jedná se o produkty, označené jako univerzální životní pojištění nebo investiční životní pojištění, u kterých lze zvolit fond s garantovaným zhodnocením. V takovém případě klient získá „kapitálové“ životní pojištění se všemi výhodami investičního životního pojištění. Jedinou z porovnávaných pojišťoven, která takový produkt zatím svým klientům nenabízí je ING Životní pojišťovna a je tak jedinou pojišťovnou, kde bylo nutné porovnat dva samostatné pojistné produkty. Na základě výše uvedeného bylo **pro srovnání vybráno** pět „univerzálních“ životních pojištění, jedno „klasické“ investiční životní pojištění a jedno kapitálové životní pojištění. Jedná se o následující produkty:

- **„univerzální“ životní pojištění:**
 - Diamant od České pojišťovny,
 - Perspektiva od pojišťovny Kooperativa,
 - Flexi od Pojišťovny České spořitelny,
 - Forte od ČSOB Pojišťovny,
 - Vital Invest od Komerční pojišťovny.
- **investiční životní pojištění:**
 - Investor Plus od ING Životní pojišťovny.
- **kapitálové životní pojištění:**
 - Kapitálové životní pojištění od ING Životní pojišťovny.

5.1 Parametry produktů pro výběr životního pojištění

Pro porovnání produktů životního pojištění byla zvolena následující hodnotící kritéria (nejsou zde uvedeny některé parametry, které splňují všechny produkty např. možnost daňového odpočtu, vinkulace atd.):

- **počátek pojištění** – den, od kterého je klient pojištěn resp. počátek účinnosti pojistné smlouvy,
- **minimální vstupní věk** – minimální vstupní věk pojištěné osoby,
- **maximální vstupní věk** – maximální vstupní věk pojištěné osoby,
- **minimální měsíční pojistné** – minimální výše pojistného, na než lze uzavřít pojistnou smlouvu,
- **minimální pojistná částka** – minimální částka, na kterou se lze pojistit pro případ smrti,
- **maximální pojistná částka** – maximální částka, na kterou se lze pojistit,
- **minimální pojistná doba** – minimální délka trvání pojištění,

- **maximální trvání pojištění** - maximální možný věk, do kterého trvá pojištění,
- **mimořádné výběry** – možnost výběru finančních prostředků z kapitálové hodnoty pojištění,
- **mimořádné vklady** – možnost vkládat volné finanční prostředky nad rámec běžného pojistného ve formě mimořádného pojistného, čímž se zvyšuje kapitálová hodnota vyplacená na konci pojištění,
- **přerušení platby pojistného** – možnost dočasného pozastavení plateb pojistného např. v případě ztráty zaměstnání,
- **zproštění od platby pojistného** – spočívá v převzetí placení pojistného pojišťovnou v případě, že pojištěný přestane být schopen platit z důvodu plné invalidity (jde v podstatě o připojištění),
- **možnost dalšího připojištění** – možnost sjednání dalšího připojištění zahrnutého v pojistné smlouvě (např. pojištění úrazu, nemoci, závažných onemocnění),
- **odkupné** – po jak dlouhé době a v jaké výši vzniká právo na odkupné při zrušení smlouvy,
- **možnost dynamizace (indexace)** – automatické zvyšování pojistné částky a běžného pojistného v době trvání pojistné smlouvy v závislosti na růstu indexu spotřebitelských cen resp. vývoji míry inflace (jde o prostředek zamezení znehodnocení pojistné částky inflací),
- **garantované zhodnocení (TÚM)** – nejnižší možný výnos, jímž se bude zhodnocovat kapitálová hodnota a který pojišťovna garantuje po celou dobu trvání pojistné smlouvy,
- **počet investičních programů** – množství investičních strategií, jaké nabízí pojišťovna pro zhodnocování podílových jednotek,
- **možnost změny investičního programu** – jak často a za jaký poplatek lze změnit investiční strategii,
- **možnost změny v pojistné smlouvě (redukce)** – po jaké době má klient možnost měnit parametry pojistné smlouvy např. výši pojistné částky,

- **pojistné plnění v případě dožití** – určuje, zda se v případě dožití klienta vyplátí pojistná částka či kapitálová hodnota, popřípadě jejich kombinace,
- **pojistné plnění v případě smrti** – určuje, zda se v případě smrti klienta vyplátí pojistná částka sjednaná pro případ smrti či kapitálová hodnota, popřípadě jejich kombinace,
- **forma výplaty při dožití** – způsoby výplaty peněžního plnění při dožití,
- **poplatky** – poplatky, které by se při výběru životního pojištění měli vzít v úvahu jsou především poplatky z běžného pojistného, ale také ze správy kapitálové hodnoty a ze správy investičního portfolia,
- **nákladovost** – souvisí s poplatky a představuje procentní vyjádření celkových poplatků (nákladů) během doby trvání pojistné smlouvy,
- **zhodnocení za minulé roky** – jak vysoké výnosy připsala pojišťovna svým klientům za minulé roky,
- **výše výplaty při dožití** – velikost peněžních prostředků, které pojišťovna vyplátí při dožití se konce pojistné doby pojištěným,
- **transparentnost** – klientovi je veden individuální účet, na kterém jsou zaznamenávány platby pojistného i poplatky za převzatá rizika a správu pojištění,
- **podíly na výnosech pojišťovny** – výplata podílů na výnosech z hospodaření pojišťovny navíc k výplatě pojistné částky či kapitálové hodnoty po ukončení pojistné smlouvy,
- **slevy na pojistném** – poskytují se v závislosti na sjednané pojistné částce a na frekvenci placení pojistného,
- **profesionalita zaměstnanců pojišťovny** – jak zaměstnanci jednají s klienty a zejména jejich ochota a schopnost poskytnout klientům požadované informace.

Pomocí výše uvedených parametrů byly sestaveny tabulky č. 3 a č. 4 na následujících stranách, které znázorňují vlastnosti a možnosti vybraných produktů kapitálového životního pojištění a investičního životního pojištění.

Tabulka 3: Parametry jednotlivých produktů kapitálového životního pojištění

Parametry KŽP	Diamant	Perspektiva	Flexi	KŽP	Forte	Vital Invest
Pojišťovna	Česká pojišťovna	Kooperativa	Pojišťovna ČS	ING	ČSOB	Komerční pojišťovna
Forma výplaty při dožití	jednoráz. nebo důchod	jednorázově nebo důchod	jednorázově	jednorázově nebo důchod	jednorázově	jednoráz. nebo důchod
Garantované zhodnocení (TÚM)	2,0%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	3,0%
Max. pojistná částka	neomezena	neomezena	neomezena	5 000 000 Kč	neomezena	neomezena
Max. vstupní věk	82 let	70 let	70 let	70 let	75 let	94 let
Mimořádné vklady	min. 1 000 Kč	min. 2000 Kč	min. 500 Kč	Ne	min. 3 000 Kč	min. 5 000 Kč
Mimořádné výběry	min. 3 000 Kč	min. 1 000 Kč	min. 1 000 Kč	Ne	min. 3 000 Kč	min. 5 000 Kč
Min. měsíční pojistné	500 Kč	400 Kč	300 Kč	500 Kč	300 Kč	500 Kč
Min. pojistná částka	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč	200 000 Kč	10 000 Kč	okolo 20 000 Kč
Min. pojistná doba	3 roky	10 let	3 roky	5 let	5 let	5 let
Min. vstupní věk	15 let	18 let	18 let	15 let	14 let	18 let
Možnost dalšího připojištění	Ano - 5	Ano - 10	Ano - 10	Ano - 10	Ano - 10	Ano - 3
Možnost dynamizace (indexace)	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
Možnost změny v pojistné smlouvě	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Odkupné	po 2. letech 70 % KH	po 2. letech 100 % KH	po 1. roce 90 % KH, po 2. letech 100 % KH	po 1. roce 70 % KH	po 1. roce 100 % KH	po 1.-3. roce 96 % KH, po 4. letech 100 % KH
Plnění v případě dožití	KH+V	KH+V	KH+V	PČ	KH+V	KH+V
Plnění v případě smrti	PČ+KH+V	PČ+KH+V nebo vyšší z hodnot (PČ či KH+V)	vyšší z hodnot (PČ či KH+V)	PČ	PČ+KH+V nebo vyšší z (PČ či KH+V)	PČ+ vyšší z hodnot (KH+V či zapl. pojistné)
Počátek pojištění	následující den	následující den	1. den násl. Měsíce	následující den	1. den násl. Měsíce	následující den
Podíly na výnosech	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	správa KH 1,35 % p.a., běžné poj. nesděleno	správa KH 0 % p.a., běžné poj. 1.-3. rok 65 % od 4. roku 0 %	správa KH 0,5 % p.a., běžné poj. 5 %	nesděleno	správa KH 1,5 % p.a., poj. 1. r. 95 % 2. r. 40 % a od 3. r. 5 %	správa KH 0% p.a., běžné poj. 3%
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	2	2	2	3	1	4
Přerušení platby pojistného	max. 6 m.	doba omezena pouze výší KH	doba omezena pouze výší KH	Ne	Ne	doba omezena pouze výší KH
Slevy na pojistném	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
Transparentnost	částečná	částečná	částečná	Ne	částečná	částečná
Trvání pojištění max. do věku	85 let	80 let	75 let	80 let	80 let	99 let
Zhodnocení za minulé roky	3,0%	2,50%	3,57%	3,0%	5,30%	3,0%
Zproštění od placení pojistného	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Tabulka 4: Parametry jednotlivých produktů investičního životního pojištění

Parametry IŽP	Diamant	Perspektiva	Flexi	Investor Plus	Forte	Vital Invest
Pojišťovna	Česká pojišťovna	Kooperativa	Pojišťovna ČS	ING	ČSOB	Komerční pojišťovna
Forma výplaty při dožití	jednoráz. nebo důchod	jednorázově nebo důchod	jednorázově	jednorázově nebo důchod	jednorázově	jednoráz. nebo důchod
Max. pojistná částka	neomezena	neomezena	neomezena	dle poj. podmínek	neomezena	neomezena
Max. vstupní věk	82 let	70 let	70 let	94 let	75 let	94 let
Mimořádné vklady	min. 1 000 Kč	min. 2000 Kč	min. 500 Kč	min. 1 000 Kč	min. 3 000 Kč	min. 5 000 Kč
Mimořádné výběry	min. 3 000 Kč	min. 1 000 Kč	min. 1 000 Kč	min. 3 000 Kč	min. 3 000 Kč	min. 5 000 Kč
Min. měsíční pojistné	500 Kč	400 Kč	300 Kč	250 Kč	300 Kč	500 Kč
Min. pojistná částka	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč	30 000 Kč	10 000 Kč	okolo 20 000 Kč
Min. pojistná doba	3 roky	10 let	3 roky	5 let	5 let	5 let
Min. vstupní věk	15 let	18 let	18 let	15 let	14 let	18 let
Možnost dalšího připojištění	Ano - 5	Ano - 10	Ano - 10	Ano - 9	Ano - 10	Ano - 3
Možnost dynamizace (indexace)	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
Možnost změny investičního programu	od 2. zm. 50 Kč popl.	od 6. zm. 100 Kč popl.	od 2. zm. 100 Kč popl.	od 2. změny 50 Kč popl.	od 3. změny 100 Kč popl.	od 2. z. 0,5 % z převodu
Možnost změny v pojistné smlouvě	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Nákladovost (celk. poplatky)	nezveřejňuje	8,90%	17,10%	14,40%	18%	4%
Odkupné	po 2. letech 70 % KH	po 2. letech 100 % KH	po 1. roce 90 % KH, po 2. letech 100 % KH	po 1. roce 70 % KH	po 1. roce 100 % KH	po 1.-3. roce 96 % KH, po 4. letech 100 % KH
Plnění v případě dožití	KH	KH	KH	KH	KH	KH
Plnění v případě smrti	PČ+KH	PČ+KH nebo vyšší z hodnot (PČ či KH)	vyšší z hodnot (PČ či KH)	PČ+KH	PČ+KH nebo vyšší z hodnot (PČ či KH)	PČ+ vyšší z hodnot (KH či zapl. pojistné)
Počátek pojištění	následující den	následující den	1. den násl. Měsíce	následující den	1. den násl. Měsíce	následující den
Počet investičních programů	4 programy, 10 fondů, libovolné rozmístění j.	9 fondů, libovolné rozmístění jednotek	4 programy, 10 fondů, libovolné rozmístění j.	3 programy, 10 fondů, libovolné rozmístění j.	5 programů, libovolné rozmístění jednotek	6 programů, libovolné rozmístění jednotek
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	správa p. 1,35 % p.a., běžné poj. nesděleno	správa portfolia 0 % p.a., běžné poj. 1.-3. rok 65 % od 4. roku 0 %	správa portfolia 0 % p.a., běžné poj. 5 %	správa portfolia 0 % p.a., běžné poj. 1. rok 100 % 2. r. 50 % a od 3. r. 5 %	správa portfolia 1,5 % p.a., běžné poj. 1. rok 95 % 2. r. 40 % a od 3. r. 5 %	správa portfolia 1% p.a., běžné poj. 3%
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	2	2	2	3	1	4
Přerušení platby pojistného	max. 6 m.	doba omezena výší KH	doba omezena výší KH	max. 12 m.	Ne	doba omezena výší KH
Slevy na pojistném	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
Transparentnost	částečná	částečná	částečná	Ano	částečná	částečná
Trvání pojištění max. do věku	85 let	80 let	75 let	99 let	80 let	99 let
Zhodnocení za minulá roky	průměr ze všech pr. a fondů 1,366 %	průměr ze všech fondů 2,48 %	průměr ze všech prog. a fondů 0,28 %	průměr ze všech programů a fondů 0,65 %	průměr ze všech programů -3,456 %	průměr ze všech programů -2,385 %
Zproštění od placení pojistného	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Kritérium „výše výplaty při dožití“ představuje zhodnocení spořicí složky pojištění. Aby bylo možné alespoň přibližné zhodnocení tohoto parametru, musela být na pobočkách jednotlivých pojišťoven provedena simulace vývoje spořicí složky. Pro simulaci byl zvolen muž ve věku 30-ti let, doba pojištění do 60-ti let, krytí pouze rizika smrti a dožití. Stejně podmínky byly zadány také pro ženu, aby bylo patrné, o kolik je mužům vyplaceno méně při stejných podmínkách pojištění. Důvodem tohoto omezení je nižší průměrný věk, jakého se muži dožívají. Uvedené varianty I. a II. se liší v plnění v případě smrti. Některé pojišťovny totiž uzavírají pojistné smlouvy u životního pojištění pouze na výplatu pojistné částky **a** kapitálové hodnoty v případě smrti, jiné uzavírají pojistné smlouvy životních pojištění pouze na výplatu pojistné částky **nebo** kapitálové hodnoty (pokud je vyšší) v případě smrti a další nechají klientovi možnost výběru z předchozích variant.

V tabulce č. 5 na následující straně je uvedena předpokládaná výše výplaty u kapitálového životního pojištění. Nejvyššího zhodnocení dosáhl produkt Diamant, který byl následován produkty Forte a Perspektiva. Pojištění Vital Invest sice dosáhlo vysokého předpokládaného zhodnocení, ale pojistná částka pro případ smrti je pro muže nízká. Je to z důvodu nemožnosti určení výše pojistné částky a pojistného najednou. V tabulce č. 6 na straně 59 je uvedena předpokládaná výše výplaty u investičního životního pojištění. Nejvyššího zhodnocení (při zvolení zhodnocování 6 %) dosáhlo pojištění Perspektiva, následováno produkty Diamant a Forte.

Tabulka 5: Předpokládaná výše výplaty při dožití u simulace kapitálového životního pojištění (v Kč)

	KŽP	Diamant		Perspektiva		Flexi		KŽP		Forte		Vital Invest	
	pojišťovna	Česká pojišťovna		Kooperativa		Pojišťovna ČS		ING		ČSOB		Komerční pojišťovna	
	měsíční pojistné	500		500		500		500		500		500	
	pojistné zaplacené do 60 let	180 000		180 000		180 000		180 000		180 000		180 000	
	pojistná částka (PČ) v případě smrti	500 000		500 000		500 000		195 202	199 641	500 000		217 229	489 989
	garantované zhodnocení	2%		2,40%		2,40%		2,40%		2,40%		3%	
I.	vyplaceno při dožití a sjednání výplaty PČ a kapitálové hodnoty (KH) v případě smrti	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena
	při garantovaném zhodnocení po celou dobu trvání pojištění	116 727	219 859	83 233	151 071	---	---	195 202	199 641	127 152	171 730	217 847	217 847
II.	vyplaceno při dožití a sjednání výplaty PČ nebo kapitálové hodnoty (KH) v případě smrti	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena
	při garantovaném zhodnocení po celou dobu trvání pojištění	---	---	101 238	162 780	113 736	134 763	---	---	153 489	230 217	---	---
	pořadí pro srovnání fuzzy logikou	1		3		5		6		2		4	

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Tabulka 6: Předpokládaná výše výplaty při dožití u simulace investičního životního pojištění (v Kč)

	IŽP	Diamant		Perspektiva		Flexi		Investor Plus		Forte		Vital Invest	
	pojišťovna	Česká pojišťovna		Kooperativa		Pojišťovna ČS		ING		ČSOB		Komerční pojišťovna	
	měsíční pojistné	500		500		500		500		500		500	
	pojistné zaplacené do 60 let	180 000		180 000		180 000		180 000		180 000		180 000	
	pojistná částka (PČ) v případě smrti	500 000		500 000		500 000		500 000		500 000		217229	489989
I.	vyplaceno při dožití a sjednání výplaty PČ a kapitálové hodnoty (KH) v případě smrti	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena
	při zhodnocení 6 % po celou dobu trvání pojištění	203 583	269 855	186 385	291 250	---	---	122 723	242 456	182 460	244 267	304 258	304 258
II.	vyplaceno při dožití a sjednání výplaty PČ nebo kapitálové hodnoty (KH) v případě smrti	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena
	při zhodnocení 6 % po celou dobu trvání pojištění	---	---	224 414	315 146	201 559	231 866	---	---	220 027	265 692	---	---
	pořadí pro srovnání fuzzy logikou	2		1		6		5		3		4	

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

5.2 Výběr vhodného pojistného produktu pomocí fuzzy logiky

Volba hodnotících kritérií a stanovení jejich vah, pomocí kterých byl prováděn výběr vhodného produktu životního pojištění, proběhlo na základě vyhodnocení dotazníku, jež byl předložen pracovníkům společnosti. Dotazník byl vytvořen ve spolupráci s vedením organizace, pro jejíž potřeby byla tato práce provedena. K porovnání a zhodnocení jednotlivých pojistných produktů byla použita metoda fuzzy logika.

5.2.1. Metoda fuzzy logika

Fuzzy logika je jedním ze tří nástrojů tzv. umělé inteligence, který se používá při vrcholovém resp. nevratném rozhodování. Fuzzy logika definuje množinu, jako soubor prvků určitých vlastností. Prvek buď splňuje definovanou podmínku a do množiny patří nebo nepatří (nabývá hodnoty 1 nebo 0). (8)

Rozhodovací proces řešený fuzzy logikou obsahuje tři základní kroky, kterými jsou:

- **fuzzifikace** – převedení reálných proměnných na jazykové proměnné a stanovení jejich atributů, kterých je obvykle tři až sedm např. pro proměnnou možnost dynamizace (indexace) budou možné pouze atributy ANO a NE
- **fuzzy inference** – definuje chování systému pomocí pravidel typu <Když> <Potom> na jazykové úrovni. Výsledkem je jazyková proměnná, která stanovuje hodnotu jednotlivých atributů. V této práci se systémem maximální hodnoty obodovaly jednotlivé atributy, které byly následně převedeny do transformační matice.
- **defuzzifikace** – převádí výsledek fuzzy inference na reálné hodnoty. Cílem je převedení výstupní hodnoty proměnné tak, aby slovně co nejlépe reprezentovala výsledek výpočtu. (8)

Fuzzy logika využívá systému matic, jimiž jsou vstupní, transformační, stavové, retransformační a výstupní matice. Vstupní matice vyjadřuje stanovení jednotlivých

proměnných a jejich atributů ve slovním popřípadě číselném vyjádření. Transformační matice přiřazuje atributům ze vstupní matice jejich hodnotu na základě stanovených priorit. Stavové matice jednotlivých variant řešení zobrazují pouze odpovědi Ano a Ne, podle toho, zda splňují určitý atribut či nikoliv. Pro další výpočet je však nutné tyto odpovědi převést na čísla 1 (Ano) a 0 (Ne). Pro jednotlivé varianty řešení se pomocí skalárního součinu transformační a stavové matice získají výsledné hodnoty. Retransformační matice udává řešení při dosažení určité výsledné hodnoty. Výsledná matice ukazuje vyhodnocení jednotlivých variant řešení a tedy i nejvhodnější variantu. (8)

Fuzzy logiku lze použít při rozhodování v podnikání, ekonomice, politice i běžném životě. Při použití fuzzy logiky se využívá program Fuzzy Tech, ovšem pro běžné účely je možné využít i standardní nástroj programu Microsoft Office – Excel. Jde především o využití funkce KDYŽ. (8)

5.2.2 Výběr produktů kapitálového životního pojištění fuzzy logikou

Pro výběr kapitálového životního pojištění fuzzy logikou byly jako vstupní proměnné použity parametry, které pracovníci společnosti hodnotili v předloženém dotazníku. Vyřadilo se pouze kritérium „minimální vstupní věk“, které nebylo důležité pro žádného respondenta a parametry „nákladovost“, „počet investičních programů“ a „možnost změny investičního programu“, které se při porovnávání kapitálového životního pojištění neuvažují. Pomocí ostatních kritérií byla sestavena tabulka proměnných a jejich atributů. Tyto atributy představují v podstatě možné odpovědi, které byly o parametrech produktů získány od pojistných zprostředkovatelů. Následující tabulka č. 7 ukazuje přehled jednotlivých proměnných a jejich atributů pro výběr kapitálového životního pojištění.

Tabulka 7: Vstupní stavová matice kapitálového životního pojištění

Proměnné	Atributy					
Počátek pojištění	1. den násl. Měsíce	následující den				
Max. vstupní věk	70 let	75 let	82 let	94 let		
Min. pojistná částka	10 000 Kč	okolo 20 000 Kč	200 000 Kč			
Max. pojistná částka	5 000 000 Kč	neomezena				
Min. měsíční pojistné	300 Kč	400 Kč	500 Kč			
Slevy na pojistném	Ano	Ne				
Trvání pojištění max. do věku	75 let	80 let	85 let	99 let		
Min. pojistná doba	3 roky	5 let	10 let			
Mimořádné výběry	Ne	min. 1 000 Kč	min. 3 000 Kč	min. 5 000 Kč		
Mimořádné vklady	Ne	min. 500 Kč	min. 1 000 Kč	min. 2000 Kč	min. 3 000 Kč	min. 5 000 Kč
Přerušení platby pojistného	Ne	max. 6 m.	doba omezena pouze výší KH			
Zproštění od placení pojistného	Ano	Ne				
Odkupné	po 2. letech 70 % KH	po 1. roce 70 % KH	po 1.-3. roce 96 % KH, po 4. letech 100 % KH	po 2. letech 100 % KH	po 1. roce 90 % KH, po 2. letech 100 % KH	po 1. roce 100 % KH
Garantované zhodnocení (TÚM)	2,0%	2,4%	3,0%			
Možnost dynamizace (indexace)	Ano	Ne				
Možnost změny v pojistné smlouvě	Ano					
Transparentnost	Ne	částečná				
Podíly na výnosech	Ano	Ne				
Plnění v případě dožití	PČ	KH+V				
Plnění v případě smrti	PČ	vyšší z hodnot (PČ či KH+V)	PČ+KH+V	PČ+KH+V nebo vyšší z hodnot (PČ či KH+V)	PČ+ vyšší z hodnot (KH+V či zaplacené pojistné)	
Forma výplaty při dožití	jednorázově	jednorázově nebo důchod				
Možnost dalšího připojištění	Ano - 3	Ano - 5	Ano - 10			
Poplatky (správa KH a pojistné)	správa KH 0% p.a., pojistné 3%	KH 0 % p.a., poj. 1.-3. rok 65 % a od 4. r. 0 %	KH 0,5 % p.a., běžné poj. 5 %	KH 1,35 % p.a., poj. nesděleno	KH 1,5 % p.a., poj. 1. rok 95 % 2. r. 40 %, od 3. r. 5 %	nesděleno
Zhodnocení za minulé roky	2,50%	3,0%	3,57%	5,30%		
Profesionalita zaměstnanců	1	2	3	4		
Výše výplaty při dožití	1	2	3	4	5	6

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Dalším krokem při porovnávání vybraných produktů kapitálového životního pojištění pomocí fuzzy logiky bylo vytvoření transformační matice. S její pomocí se jednotlivým atributům vstupní stavové matice přiřadila hodnota jejich důležitosti. Důležitost atributů byla zjištěna prostřednictvím dotazníkového šetření, kdy respondenti přiřadily k parametrům pojistných produktů své priority. Následně byly tyto priority obodovány a vznikly tak maximální hodnoty zkoumaných proměnných. Bodové hodnocení jednotlivých atributů bylo vždy odvozeno od maximální hodnoty proměnné. Toto bodové rozložení znázorňuje následující transformační matice v tabulce č. 8.

Tabulka 8: Transformační matice produktů kapitálového životního pojištění

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	10	30					30
Max. vstupní věk	40	50	60	70			70
Min. pojistná částka	60	40	0				60
Max. pojistná částka	80	100					100
Min. měsíční pojistné	140	130	120				140
Slevy na pojistném	80	0					80
Trvání pojištění max. do věku	30	40	50	60			60
Min. pojistná doba	130	110	70				130
Mimořádné výběry	0	220	200	180			220
Mimořádné vklady	0	130	120	110	100	80	130
Přerušení platby pojistného	0	80	180				180
Zproštění od placení pojistného	110	0					110
Odkupné	30	40	90	100	110	120	120
Garantované zhodnocení (TÚM)	110	130	150				150
Možnost dynamizace (indexace)	40	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	180						180
Transparentnost	0	80					80
Podíly na výnosech	90	0					90
Plnění v případě dožití	210	170					210
Plnění v případě smrti	50	70	130	140	160		160
Forma výplaty při dožití	90	100					100
Možnost dalšího připojištění	80	110	220				220
Poplatky (správa KH a pojistné)	100	90	80	50	40	20	100
Zhodnocení za minulé roky	20	30	40	60			60
Profesionalita zaměstnanců	190	140	90	40			190
Výše výplaty při dožití	120	110	100	90	80	70	120
Celkový součet maximálních hodnot (maximální hodnocení)							3130

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Po vytvoření transformační matice bylo dále možno přistoupit ke zjišťování, jak vybrané pojistné produkty splňují požadavky pracovníků společnosti. K tomuto účelu slouží stavové matice, kdy každá matice obsahuje údaje o jednom pojistném produktu.

Podle toho, který atribut daná proměnná splňuje, nabývá matice hodnot 1 nebo 0. Dále bude následovat celkem šest stavových matic znázorňujících nabídky porovnávaných produktů kapitálového životního pojištění.

a) Diamant od společnosti Česká pojišťovna, a.s.

Tabulka 9: Stavová matice produktu Diamant od České pojišťovny (KŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	0	1					30
Max. vstupní věk	0	0	1	0			60
Min. pojistná částka	1	0	0				60
Max. pojistná částka	0	1					100
Min. měsíční pojistné	0	0	1				120
Slevy na pojistném	0	1					0
Trvání pojištění max. do věku	0	0	1	0			50
Min. pojistná doba	1	0	0				130
Mimořádné výběry	0	0	1	0			200
Mimořádné vklady	0	0	1	0	0	0	120
Přerušení platby pojistného	0	1	0				80
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	1	0	0	0	0	0	30
Garantované zhodnocení (TÚM)	1	0	0				110
Možnost dynamizace (indexace)	1	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					80
Podíly na výnosech	1	0					90
Plnění v případě dožití	0	1					170
Plnění v případě smrti	0	0	1	0		0	130
Forma výplaty při dožití	0	1					100
Možnost dalšího připojištění	0	1	0				110
Poplatky (správa KH a pojistné)	0	0	0	1	0	0	50
Zhodnocení za minulé roky	0	1	0	0			30
Profesionalita zaměstnanců	0	1	0	0			140
Výše výplaty při dožití	1	0	0	0	0	0	120
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2440
Produkt splňuje požadavky na 78 % (2440/3130)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Životní pojištění Diamant představuje nový moderní produkt, který splňuje požadavky pracovníků společnosti na 78 % (viz. tabulka č. 9). Největším nedostatkem tohoto produktu je výrazně nižší odkupné při předčasném ukončení pojistné smlouvy, než nabízejí konkurenční produkty. Velký nedostatek pojistných produktů České pojišťovny obecně včetně Diamantu lze také spatřovat v neposkytování téměř žádných informací o nákladovosti a poplatcích za pojištění.

b) Perspektiva od společnosti pojišťovna Kooperativa, a.s.

Tabulka 10: Stavová matice produktu Perspektiva od pojišťovny Kooperativa (KŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	0	1					30
Max. vstupní věk	1	0	0	0			40
Min. pojistná částka	1	0	0				60
Max. pojistná částka	0	1					100
Min. měsíční pojistné	0	1	0				130
Slevy na pojistném	0	1					0
Trvání pojištění max. do věku	0	1	0	0			40
Min. pojistná doba	0	0	1				70
Mimořádné výběry	0	1	0	0			220
Mimořádné vklady	0	0	0	1	0	0	110
Přerušení platby pojistného	0	0	1				180
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	0	0	0	1	0	0	100
Garantované zhodnocení (TÚM)	0	1	0				130
Možnost dynamizace (indexace)	0	1					0
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					80
Podíly na výnosech	1	0					90
Plnění v případě dožití	0	1					170
Plnění v případě smrti	0	0	0	1		0	140
Forma výplaty při dožití	0	1					100
Možnost dalšího připojištění	0	0	1				220
Poplatky (správa KH a pojistné)	0	1	0	0	0	0	90
Zhodnocení za minulé roky	1	0	0	0			20
Profesionalita zaměstnanců	0	1	0	0			140
Výše výplaty při dožití	0	0	1	0	0	0	100
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2650
Produkt splňuje požadavky na 84,7 % (2650/3130)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Produkt Perspektiva je univerzálním pojištěním, které splňuje požadavky na 84,7 %, což představuje velmi dobrý výsledek (viz. tabulka č. 10). Slabým místem tohoto pojištění je skutečnost, že pojistná smlouva musí být sjednána nejméně na dobu 10 let, což některým klientům nemusí vyhovovat. Částečně je však tento fakt zmírněn odkupným ve výši 100 % kapitálové hodnoty při předčasném ukončení pojistné smlouvy. Dalším kladem jsou nulové poplatky za správu kapitálové hodnoty během doby trvání pojištění. Poslední výhodou produktu Perspektiva, která stojí za zmínku je možnost volby plnění v případě smrti při uzavírání pojistné smlouvy. Klient si může zvolit buď výplatu pojistné částky a kapitálové hodnoty nebo vyšší z hodnot pojistné částky **nebo** kapitálové hodnoty.

c) Flexi od společnosti Pojišťovna České spořitelny, a.s.

Tabulka 11: Stavová matice produktu Flexi od Pojišťovny České spořitelny (KŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	1	0					10
Max. vstupní věk	1	0	0	0			40
Min. pojistná částka	1	0	0				60
Max. pojistná částka	0	1					100
Min. měsíční pojistné	1	0	0				140
Slevy na pojistném	0	1					0
Trvání pojištění max. do věku	1	0	0	0			30
Min. pojistná doba	1	0	0				130
Mimořádné výběry	0	1	0	0			220
Mimořádné vklady	0	1	0	0	0	0	130
Přerušeni platby pojistného	0	0	1				180
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	0	0	0	0	1	0	110
Garantované zhodnocení (TÚM)	0	1	0				130
Možnost dynamizace (indexace)	1	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					80
Podíly na výnosech	1	0					90
Plnění v případě dožití	0	1					170
Plnění v případě smrti	0	1	0	0		0	70
Forma výplaty při dožití	1	0					90
Možnost dalšího připojištění	0	0	1				220
Poplatky (správa KH a pojistné)	0	0	1	0	0	0	80
Zhodnocení za minulé roky	0	0	1	0			40
Profesionalita zaměstnanců	0	1	0	0			140
Výše výplaty při dožití	0	0	0	0	1	0	80
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2670
Produkt splňuje požadavky na 85,3 % (2670/3130)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Jak již jeho název napovídá, jedná se o velmi flexibilní produkt nacházející se na pojistném trhu, který splňuje požadavky na 85,3 % (viz. tabulka č. 11). Drobnou nevýhodou může být počátek platnosti pojistné smlouvy, kdy je klient chráněn až od 1. dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém došlo k jejímu uzavření. Výrazným nedostatkem je však plnění v případě smrti, kdy pojišťovna vyplatí pouze vyšší z hodnot pojistné částky nebo kapitálové hodnoty. Žádný jiný z porovnávaných produktů nenabízel pouze tento způsob plnění v případě smrti. Nebýt této skutečnosti, mohl produkt Flexi dosáhnout nejlepšího hodnocení v kategorii kapitálových životních pojištění.

d) Kapitálové životní pojištění od společnosti ING Životní pojišťovna N. V.

Tabulka 12: Stavová matice produktu Kapitálové životní pojištění od ING pojišťovny

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	0	1					30
Max. vstupní věk	1	0	0	0			40
Min. pojistná částka	0	0	1				0
Max. pojistná částka	1	0					80
Min. měsíční pojistné	0	0	1				120
Slevy na pojistném	1	0					80
Trvání pojištění max. do věku	0	1	0	0			40
Min. pojistná doba	0	1	0				110
Mimořádné výběry	1	0	0	0			0
Mimořádné vklady	1	0	0	0	0	0	0
Přerušení platby pojistného	1	0	0				0
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	0	1	0	0	0	0	40
Garantované zhodnocení (TÚM)	0	1	0				130
Možnost dynamizace (indexace)	1	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	1	0					0
Podíly na výnosech	0	1					0
Plnění v případě dožití	1	0					210
Plnění v případě smrti	1	0	0	0	0		50
Forma výplaty při dožití	0	1					100
Možnost dalšího připojištění	0	0	1				220
Poplatky (správa KH a pojistné)	0	0	0	0	0	1	20
Zhodnocení za minulé roky	0	1	0	0			30
Profesionalita zaměstnanců	0	0	1	0			90
Výše výplaty při dožití	0	0	0	0	0	1	70
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							1790
Produkt splňuje požadavky na 57,2 % (1790/3130)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Tento produkt je jediným klasickým kapitálovým životním pojištěním porovnávaným v této práci a lze to i poznat z jeho hodnocení, jež splnilo požadavky na pouhých 57,2 % (viz. tabulka č. 12). Klasická kapitálová životní pojištění se všemi svými omezeními jsou dnes dle mého názoru již přežitkem a již je nahrazují nová univerzální pojištění schopna uspokojit potřeby jak konzervativních klientů, tak i klientů, kteří chtějí mít volbu zhodnocování vložených prostředků pevně pod kontrolou. Jak již bylo řečeno, omezení má tento produkt více než dost a proto zmíním jeho jedinou výhodu spočívající ve výplatě pojistné částky i v případě dožití. Ovšem tento klad je pouze relativní, neboť jde na úkor výše pojistné částky pro případ smrti, která je výrazně nižší, než u konkurenčních produktů.

e) Forte od společnosti ČSOB Pojišťovna, a.s.

Tabulka 13: Stavová matice produktu Forte od ČSOB Pojišťovny (KŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	1	0					10
Max. vstupní vek	0	1	0	0			50
Min. pojistná částka	1	0	0				60
Max. pojistná částka	0	1					100
Min. měsíční pojistné	1	0	0				140
Slevy na pojistném	1	0					80
Trvání pojištění max. do věku	0	1	0	0			40
Min. pojistná doba	0	1	0				110
Mimořádné výběry	0	0	1	0			200
Mimořádné vklady	0	0	0	0	1	0	110
Přerušení platby pojistného	1	0	0				0
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	0	0	0	0	0	1	120
Garantované zhodnocení (TÚM)	0	1	0				130
Možnost dynamizace (indexace)	1	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					80
Podíly na výnosech	1	0					90
Plnění v případě dožití	0	1					170
Plnění v případě smrti	0	0	0	1		0	140
Forma výplaty při dožití	1	0					100
Možnost dalšího připojištění	0	0	1				220
Poplatky (správa KH a pojistné)	0	0	0	0	1	0	40
Zhodnocení za minulé roky	0	0	0	1			60
Profesionalita zaměstnanců	1	0	0	0			190
Výše výplaty při dožití	0	1	0	0	0	0	110
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2680
Produkt splňuje požadavky na 85,6 % (2680/3130)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Těsným vítězem v kategorii kapitálových životních pojištění se stal produkt Forte splňující požadavky na 85,6 % (viz. tabulka č. 13). Konkurenční produkty výrazně předčil například ve výši zhodnocení za minulé roky, kdy již minimálně sedm let připisuje svým klientům průměrný úrok 5,3 %. Tento bonus je však částečně korigován vyššími poplatky za správu kapitálové hodnoty činícími 1,5 %, což si mnozí klienti nemusejí uvědomovat. Dalším kladem je odkupné ve výši 100 % kapitálové hodnoty již po prvním roce od uzavření pojistné smlouvy. Ovšem i zde existuje opomenutelný fakt v tom, že po prvním roce od uzavření smlouvy je výše kapitálové hodnoty prakticky nulová, neboť pojišťovna sráží nejvyšší poplatky právě v prvním roce trvání pojištění.

f) Vital Invest od společnosti Komerční pojišťovna, a.s.

Tabulka 14: Stavová matice produktu Vital Invest od Komerční pojišťovny (KŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	0	1					30
Max. vstupní věk	0	0	0	1			70
Min. pojistná částka	0	1	0				40
Max. pojistná částka	0	1					100
Min. měsíční pojistné	0	0	1				120
Slevy na pojistném	0	1					0
Trvání pojištění max. do věku	0	0	0	1			60
Min. pojistná doba	0	1	0				110
Mimořádné výběry	0	0	0	1			180
Mimořádné vklady	0	0	0	0	0	1	80
Přerušeni platby pojistného	0	0	1				180
Zproštění od placení pojistného	0	1					0
Odkupné	0	0	1	0	0	0	90
Garantované zhodnocení (TÚM)	0	0	1				150
Možnost dynamizace (indexace)	0	1					0
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					80
Podíly na výnosech	1	0					90
Plnění v případě dožití	0	1					170
Plnění v případě smrti	0	0	0	0		1	160
Forma výplaty při dožití	0	1					100
Možnost dalšího připojištění	1	0	0				80
Poplatky (správa KH a pojistné)	1	0	0	0	0	0	100
Zhodnocení za minulé roky	0	1	0	0			30
Profesionalita zaměstnanců	0	0	0	1			40
Výše výplaty při dožití	0	0	0	1	0	0	90
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2330
Produkt splňuje požadavky na 74,4 % (2330/3130)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Poslední srovnávaný produkt vyhověl požadavkům na 74,4 %, což v porovnání s nabídkou ostatních pojišťoven představuje spíše horší výsledek (viz. tabulka č. 14). Velkou výhodou pro starší klienty může být možnost uzavření pojistné smlouvy až do věku 94 let. Dalšími přednostmi tohoto produktu jsou nízké poplatky z pojistného a nulové poplatky ze správy kapitálové hodnoty a dále pak plnění v případě smrti, kdy pojišťovna vyplácí pojistnou částku a vyšší z hodnot kapitálové hodnoty nebo doposud zaplaceného pojistného. Obrovskou nevýhodou je však naprostá neznalost a neochota poskytnout potřebné informace o pojistném produktu na „pobočce“ pojišťovny, která je součástí Komerční banky. Do takového bankovního ústavu bych klienta, který má zájem o uzavření pojistné smlouvy nikdy neposlal.

Před konečným vyhodnocení nabídek kapitálového životního pojištění je třeba ještě vytvořit retransformační matici udělující dosaženým hodnotám, které vyjadřují míru vyhovění požadavkům, slovní hodnocení (viz. tabulka č. 15). V této matici jsou znázorněny tři možné varianty výstupu.

Tabulka 15: Retransformační matice pro produkty životního pojištění

Procento splnění požadavků	Interpretace
méně než 72%	nezajímat se
72-81%	zvážit uzavření pojistné smlouvy
více než 81%	uzavřít pojistnou smlouvu

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

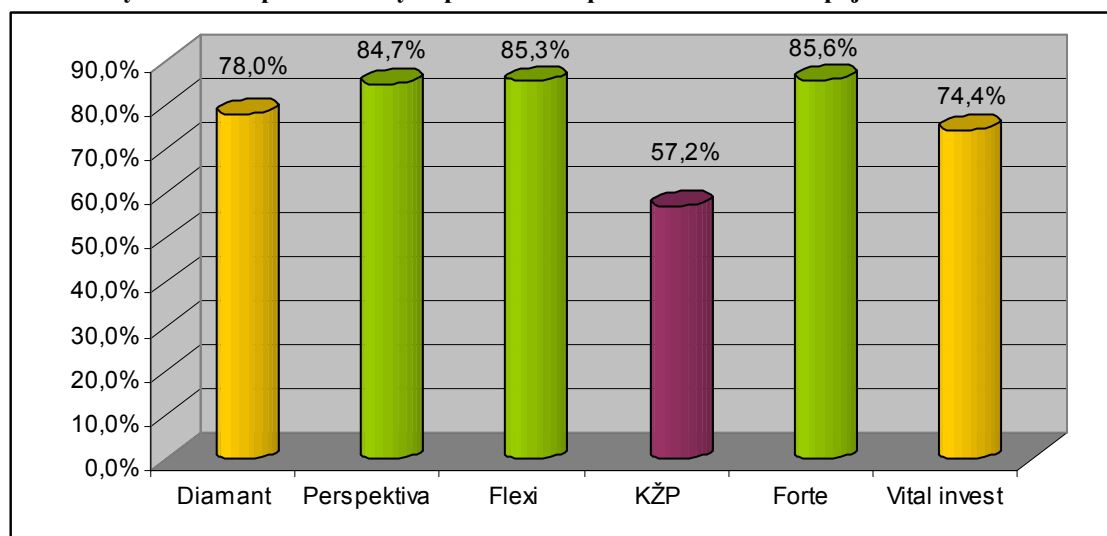
Posledním krokem metody fuzzy logika bylo sestavení výsledné matice (viz. tab. č. 16), jež ukazuje konečné vyhodnocení porovnávaných produktů. Pro větší přehlednost byl sestaven i následující graf 12, znázorňující dosažené výsledky u jednotlivých produktů.

Tabulka 16: Výsledná matice srovnávaných produktů kapitálového životního pojištění

Produkt KŽP	Procento splnění požadavků	Uzavření pojistné smlouvy	Pořadí
Diamant	78,0%	zvážit	4
Perspektiva	84,7%	uzavřít	3
Flexi	85,3%	uzavřít	2
KŽP	57,2%	nezajímat se	6
Forte	85,6%	uzavřít	1
Vital invest	74,4%	zvážit	5

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Graf 12: Vyhodnocení porovnávaných produktů kapitálového životního pojištění

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

5.2.3 Výběr produktů investičního životního pojištění fuzzy logikou

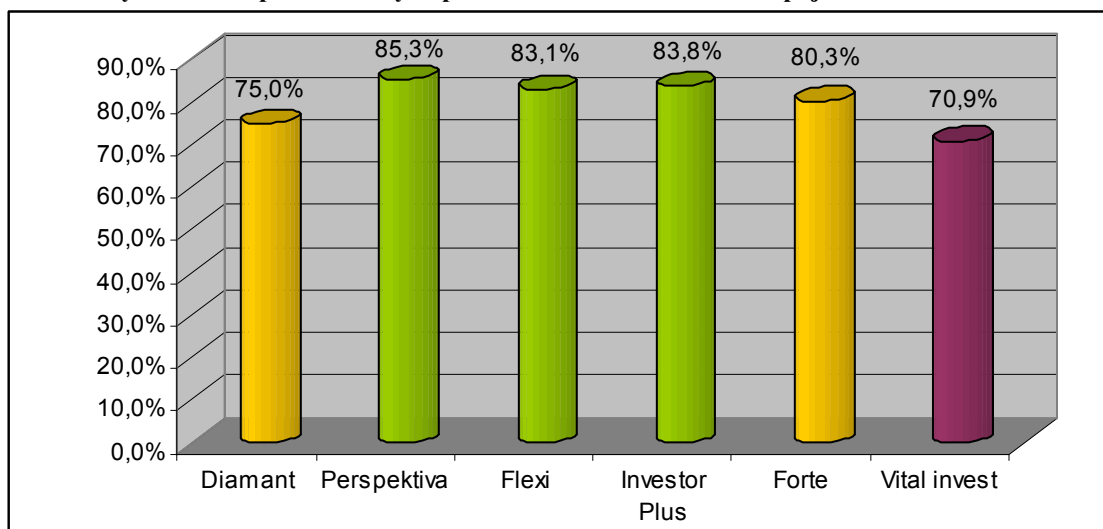
Výběr produktů investičního životního pojištění probíhal naprosto stejným způsobem jako u kapitálového životního pojištění. Proto nepokládám za nutné zde znovu popisovat jednotlivé kroky metody fuzzy logika ani zobrazovat vstupní, transformační a stavové matice, ty jsou uvedeny v příloze č. 3-10. I vstupní proměnné jsou prakticky shodné, oproti kapitálovému životnímu pojištění se zde neporovnává „garantované zhodnocení“ a „podíly na výnosech“, přibýly však proměnné „nákladovost“, „počet investičních programů“ a „možnost změny investičního programu“. Pro orientaci poslouží znázornění pouze výsledné matice v následující tabulce č. 17 včetně grafu vyhodnocení (viz. graf 13), přičemž retransformační matice (viz. tab. č. 15) je shodná pro oba typy pojistných produktů. V odvětví investičního životního pojištění zvítězilo pojištění Perspektiva následováno produkty Investor Plus a Flexi.

Tabulka 17: Výsledná matice srovnávaných produktů investičního životního pojištění

Produkt IŽP	Procento splnění požadavků	Uzavření pojistné smlouvy	Pořadí
Diamant	75,0%	zvážit	5
Perspektiva	85,3%	uzavřít	1
Flexi	83,1%	uzavřít	3
Investor Plus	83,8%	uzavřít	2
Forte	80,3%	zvážit	4
Vital invest	70,9%	nezajímat se	6

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Graf 13: Vyhodnocení porovnávaných produktů investičního životního pojištění

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

6 NÁVRHY, DOPORUČENÍ A PŘÍNOSY ŘEŠENÍ

Cílem diplomové práce bylo **srovnání vybraných nabídek životního pojištění a jejich vyhodnocení**. Na základě požadavků vedení vybrané organizace byla jejím **pracovníkům předložena nabídka, vyhodnocení a návrh resp. doporučení vhodných produktů kapitálového životního pojištění a investičního životního pojištění**.

Dílčím cílem diplomové práce byl **výběr konkrétních produktů životního pojištění a jejich poskytovatelů**. Nejprve bylo nutné vybrat poskytovatele pojistných služeb. V současnosti na pojistném trhu operuje velký počet poskytovatelů životního pojištění. Pro účely srovnání pojistných produktů bylo vybráno šest komerčních pojišťoven v závislosti na objemu předepsaného pojistného na životní pojištění za rok 2009 resp. jejich tržním podílu. Od každého poskytovatele mělo být původně vybráno pro porovnání po jednom produktu kapitálového životního pojištění a investičního životního pojištění. Avšak vzhledem k tomu, že se na pojistném trhu nacházejí i moderní univerzální produkty, postačil od všech pojišťoven kromě ING Životní pojišťovny výběr pouze jednoho produktu životního pojištění.

Srovnání pojistných produktů bylo provedeno pomocí metody fuzzy logika. Tato metoda vychází z hodnotících kritérií, která v podstatě představují parametry pojištění. Těmto kritériím byly přiděleny váhy, jež určili prostřednictvím dotazníku pracovníci vybrané organizace. Pro kapitálové životní pojištění bylo určeno 26 kritérií a investiční životní pojištění bylo hodnoceno ve 27 parametrech. Fuzzy logika představuje maticový systém, který se skládá z vstupní, transformační, stavové, retransformační a výsledné matice. Výsledné matice udávají přehled o dosažených výsledcích jednotlivých produktů kapitálového životního pojištění a investičního životního pojištění.

V odvětví kapitálového životního pojištění dosáhly hned tři ze šesti srovnávaných produktů vysokého hodnocení. Jedná se o **produkty Perspektiva od pojišťovny Kooperativa, Flexi od Pojišťovny České spořitelny a Forte od ČSOB Pojišťovny**, které splňují požadavky okolo 85 %. Až na několik rozdílů jde o velmi podobné a

kvalitní produkty a záleží tedy na individuálních preferencích jednotlivých pracovníků, jaké pojištění budou chtít zvolit. Každé z uvažovaných pojištění má samozřejmě nějakou přednost a nějaký nedostatek oproti ostatním produktům. Pojištění Perspektiva má výhodu v platnosti pojistné smlouvy již od následujícího dne od jejího podpisu, ale minimální pojistná doba je deset let. Produkt Flexi nabízí možnost mimořádných vkladů již od 500 Kč, ovšem v případě smrti pojišťovna vyplatí pouze vyšší z hodnot pojistné částky nebo kapitálové hodnoty. ČSOB Pojišťovna přisuzuje již několik let zhodnocení garantovaného fondu 5,3 %, nedostatkem produktu Forte je však nemožnost přerušení platby pojistného. Nelze tedy jednoznačně určit nejlepší produkt, jaký má pracovník zvolit, lze pouze doporučit možné varianty řešení. Pojistné produkty Perspektiva, Flexi a Forte jsou vhodné **pro konzervativní pracovníky, kteří chtějí variabilní pojištění, neradi riskují a požadují garantovaný výnos po celou dobu trvání pojištění.**

Z odvětví investičního životního pojištění byly vedení organizace doporučeny opět tři pojistné produkty, přičemž mezi vítězem a dalšími dvěma produkty byl o trochu výraznější rozdíl než v případě kapitálového životního pojištění. Hodnocení 85,3 % dosáhlo **pojištění Perspektiva od pojišťovny kooperativa**. Produkty **Flexi od Pojišťovny České spořitelny a Investor Plus od ING Životní pojišťovny** splnily požadavky na více, než 83 %. Produkty Perspektiva a Flexi byly doporučeny oběma typům klientů, tedy konzervativním i odvážnějším. Jak již bylo v diplomové práci několikrát zmíněno, většina porovnávaných produktů je univerzálních, což znamená, že je lze využít jako produkt kapitálového životního pojištění a jako produkt investičního životního pojištění. Je tomu tak proto, že lze u těchto produktů zvolit investiční programy, ale také program garantovaný, kde klient v podstatě získá kapitálové životní pojištění s výhodami investičního životního pojištění. Další výhodou těchto produktů je možnost kdykoliv změnit investiční strategii z garantovaného zhodnocení na program s větším rizikem a výnosem a naopak. Pojistné produkty Perspektiva, Flexi a Investor Plus byly doporučeny **pro odvážnější klienty, kteří chtějí rozhodovat o tom, kde se budou zhodnocovat jejich vklady resp. podílové jednotky.**

Pro pracovníky je stimulace formou příspěvku na životní pojištění ze strany zaměstnavatele bezesporu **přínosem**. Pro zaměstnance **představuje tento příspěvek**

čistý příjem, z kterého nemusí do výše 24 000 Kč odvádět daň z příjmů ani zdravotní pojištění a sociální pojištění. Zaměstnavatel se rozhodl pro příspěvek ve výši 500 Kč, což představuje částku 6 000 Kč ročně. Příspěvek na penzijní připojištění již svým pracovníkům poskytuje ve stejné výši, tedy 6 000 Kč ročně. V úhrnu činí oba příspěvky 12 000 Kč ročně a jsou tak čistým příjmem pro zaměstnance. **Pro zaměstnavatele je poskytovaný příspěvek na životní pojištění daňově uznatelným nákladem a to bez limitu.** Daňová uznatelnost příspěvků však musí být podložena zakotvením nároku zaměstnance vyplývajícím z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele, pracovní či jiné smlouvy. Z příspěvků na životní pojištění a penzijní připojištění nemusí zaměstnavatel odvádět zdravotní pojištění ani sociální pojištění do výše 24 000 Kč v úhrnu. Pro zaměstnavatele i zaměstnance je tedy nejvýhodnější poskytování příspěvků do této výše. Ještě je nutno podotknout, že daňová uznatelnost příspěvků na životní pojištění je podmíněna zásadou 60 x 60, což představuje uzavření pojistné smlouvy minimálně do 60-ti let věku klienta a minimálně na pět let (60 měsíců). Při uzavření pojistné smlouvy na 5-15 let musí činit pojistná částka alespoň 40 000 Kč a při době trvání pojistné smlouvy nad 15 let musí být sjednaná pojistná částka alespoň na 70 000 Kč.

Z výše uvedeného vyplývá, že při zvolení této formy stimulace resp. odměny pracovníků, mají z této volby užitek obě strany, tedy zaměstnavatel i jeho zaměstnanci. Zaměstnavatel tímto způsobem poskytuje zaměstnanci jistotu, že v případě nešťastné události bude jeho rodině po nějakou dobu finančně zajištěna dosavadní životní úroveň. Zaměstnanci bude navíc v důchodovém věku vyplacena kapitálová hodnota pojistné smlouvy, což také částečně zmírní pokles jeho životní úrovně. Příspěvek na životní pojištění ze strany zaměstnavatele byla dobrá volba, neboť všichni pracovníci vybrané organizace tento benefit jednoznačně uvítali.

ZÁVĚR

Pojištění představuje nástroj finanční eliminace negativních důsledků nahodilých událostí. Dynamicky se rozvíjející odvětví pojišťovnictví je dnes již nepostradatelnou součástí každé vyspělé tržní ekonomiky. Svou činností spočívající v poskytování pojistné ochrany svým klientům přispívá a podporuje ekonomickou stabilitu země. Pojistný trh v České republice nabízí svým klientům celou škálu pojistných produktů, kterou se v rámci konkurenčního boje snaží komerční pojišťovny neustále rozšiřovat. Nabízí tak klientům stále modernější a vyspělejší produkty, které se snaží maximálně uspokojit jejich potřeby a požadavky.

S vyspělostí, variabilitou a rozmanitostí nových pojistných produktů se však pro laickou veřejnost výrazně snižuje schopnost orientace mezi jednotlivými produkty. Pro neznalého klienta se tak výběr poskytovatele pojistných služeb a vhodného pojistného produktu značně komplikuje. Klientům také činí problémy porozumět odborným termínům, jaké používají finanční poradci a pojistní zprostředkovatelé, při výběru pojistného produktu. Mnohdy se pak stává, že zkušený finanční poradce přesvědčí svého klienta o výhodnosti jím nabízeného produktu, aniž by si tento klient porovnal alespoň základní parametry produktů konkurenčních a „donutí“ ho k podpisu pojistné smlouvy. Klient se pak v lepším případě ani nedozví, že konkurenční produkt by pro něho byl vhodnější, v horším případě svého rozhodnutí lituje a smlouvu pak s finanční ztrátou vypoví.

Ve svých počátcích bylo životní pojištění nazýváno pojištěním na život, neboť se jednalo pouze o pojištění pro případ smrti. Nikdo neví, jakého věku se dožije a s jakými situacemi se bude muset v životě vypořádat. Každý ovšem ví, že jednou tato situace nastane, otázkou pouze zůstává, kdy nastane. Mnoho lidí přitom myslí na své blízké a chce je zajistit pro případ nešťastné události. A právě proto existuje životní pojištění. Životní pojištění by se mělo uvažovat především z dlouhodobého hlediska, neboť se jedná o pojistný produkt, jež je sjednává mnohdy na několik desítek let.

Životní pojištění může obsahovat také spořicí složku, díky které dostane klient při dožití se konce pojistné doby určitou, většinou předem nezaručenou, finanční částku. To ovšem neznamena, že by mělo být životní pojištění považováno za spoření, jedná se především o nástroj pojistné ochrany a spoření slouží pouze jako jeho doplněk. Pojistní zprostředkovatelé u produktů mnohdy více zdůrazňují spořicí složku před pojistnou ochranou pro případ smrti, která je podstatou životního pojištění. Předepsané pojistné na produkty komerčních pojišťoven se neustále zvyšuje, což znamená, že stále více klientů chce zajistit sebe nebo své blízké před nahodilými událostmi, které by negativně ovlivnili jejich dosavadní život. Růst tohoto odvětví ekonomiky se tak dá očekávat v budoucnosti.

Produkt životního pojištění s krytím rizika smrti je nejvýhodnější uzavřít v co nejnižším věku, neboť klient tak získá výhodnější platební podmínky. Čím starší je člověk, tím dražší je pojistné na krytí rizika smrti. Navíc v pokročilejším věku pojišťovna vyžaduje před uzavřením pojistné smlouvy, aby klient podstoupil zdravotní prohlídku. Může se tak stát, že se klient, v případě zjištění zdravotních problémů, stane pro pojišťovnu nepojistitelným nebo mu nabídne pro něho nepříjemně vysoké pojistné. Jedním z motivů, proč uzavřít životní pojištění může být také podpora státu v podobě možnosti odečíst zaplacené pojistné na životní pojištění od vyměřovacího základu daně, při dodržení určitých podmínek.

Diplomová práce je věnována problematice životního pojištění a skládá se z pěti hlavních částí. Cílem práce byl výběr poskytovatelů pojistných služeb, produktů životního pojištění a následné srovnání těchto produktů včetně jejich vyhodnocení a návrhu řešení. Na základě požadavků vedení vybrané organizace bylo jejím pracovníkům doporučeno několik produktů z odvětví kapitálového životního pojištění a několik produktů z odvětví investičního životního pojištění. Přáním vedení tedy bylo předložení nabídky životního pojištění jak pro konzervativní, tak i pro odvážnější klienty.

První část diplomové práce byla zaměřena na pojišťovnictví a pojištění obecně od historie až po současnost. Dále byly v této části přiblíženy jednotlivé druhy pojištění a

jejich význam. Zmínil jsem také právní úpravu pojišťovnictví a možnost daňového odpočtu pojistného na životní pojištění od vyměřovacího základu daně. V teoretické části je uvedeno i zapojení životního pojištění do důchodového systému a v neposlední řadě je zde pohlíženo na životní pojištění jako na zaměstnanecký benefit.

Druhá část diplomové práce obsahuje přiblížení struktury a činností vybrané organizace, jejíž jméno není na žádost vedení v práci uváděno. Pro všech 18 pracovníků organizace chce vedení zavést životní pojištění jako nový zaměstnanecký benefit.

Další částí diplomové práce bylo provedení dotazníkového šetření mezi pracovníky vybrané organizace. Dotazník se skládal ze tří částí, kdy byly nejprve zjištěny obecné informace o respondentech, dále jejich zájem o životní pojištění a jejich současná pojištěnost. Nejdůležitější částí dotazníku bylo stanovení důležitosti parametrů životního pojištění pro respondenty a udělení preferencí těmto parametrům. Na základě těchto preferencí pak bylo provedeno srovnání produktů mezi sebou.

Ve čtvrté části diplomové práce bylo provedeno srovnání vybraných pojistných produktů pomocí metody fuzzy logika. Nejprve byli vybráni pojistní poskytovatelé podle výše předepsaného pojistného na životní pojištění za rok 2009. Od těchto poskytovatelů byly následně vybrány pojistné produkty, přičemž hlavním kritériem výběru byla jejich maximální flexibilita a variabilita. Poté byla sestavena soustava matic, aby bylo možné provést vlastní porovnání a vyhodnocení produktů životního pojištění metodou fuzzy logika.

Po vyhodnocení provedeného srovnání produktů jak v oblasti kapitálového životního pojištění, tak v oblasti investičního životního pojištění, byly v poslední části diplomové práce provedeny návrhy či doporučení pracovníkům vybrané organizace. Pracovníkům bylo navrženo několik produktů životního pojištění z každého srovnávaného odvětví. Závěrem byly ještě zhodnoceny přínosy zvoleného řešení.

Vypracování této práce mi pomohlo lépe porozumět problematice životního pojištění a pojistným produktům, které komerční pojišťovny nabízejí na našem pojistném trhu.

Důležitým zjištěním byla také častá neznalost pojistných produktů ze strany zprostředkovatelů pojištění, kteří jsou schopni podat klientovi nepravdivé či zavádějící informace.

Jsem přesvědčen, že se mi hlavní cíl diplomové práce podařilo naplnit a výsledky s návrhy, které byly společně s prací předány vedení organizace, budou pro něj i jeho pracovníky přínosem, zvýší jejich informovanost a přehled v oblasti životního pojištění a usnadní jim tak volbu pojistného produktu, na který se jim zaměstnavatel rozhodl přispívat.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Publikace

- [1] ČEJKOVÁ, V. , NEČAS, S a ŘEZÁČ, F. *Pojistná ekonomika*. 1. vydání. Šlapanice: Tisk Olprint, 2003. 145 s. ISBN 80-210-32-88-X.
- [2] ČEJKOVÁ, V. *Pojistný trh*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, 2002. 120 s. ISBN 80-247-0137-5.
- [3] ČEJKOVÁ, V. a MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. 1. vydání. Brno: VUT-FP, 2003. 133 s. ISBN 80-214-2404-4.
- [4] DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojišťovnictví a pojištění*. 1. vydání. Praha: VŠE, 2000. 118 s. ISBN 80-80245-0023-X.
- [5] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vydání. Praha: Ekopress, 2009. 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
- [6] DAŇHEL, J. a kol. *Pojistná teorie*. 2.vydání. Praha: Professional Publishing, 2006. 338 s. ISBN 80-86946-00-2.
- [7] DAŇHEL, J. *Kapitoly z pojistné teorie*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2002. 140 s. ISBN 80-245-0306-9.
- [8] DOSTÁL, P., RAIS, K., a SOJKA, Z. *Pokročilé metody manažerského rozhodování*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2005. 168 s. ISBN 80-247-1338-1.
- [9] HRADEC, M., ZÁRYBNICKÁ, J. a KŘIVOHLÁVEK, V. *Pojištění a pojišťovnictví*. 1.vydání. Praha: EUPRESS, 2005. 216 s. ISBN 80-86754-48-0.
- [10] JOUZA, L. *Průvodce zaměstnaneckými výhodami*. 1. vydání. Praha: BMSS Start, 2007. 79 s. ISSN 1214-0813.
- [11] Kolektiv autorů z ČAP. *Životní pojištění*. Praha: GRADA Publishing, 2002. ISBN 80-247-0146-4.
- [12] MACHÁČEK, I. *Zaměstnanecké benefity a daně*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství ASPI, 2008. 156 s. ISBN 978-80-7357-368-3.
- [13] MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojištění podnikatelských subjektů*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2007. 236 s. ISBN 978-80-87071-08-3.
- [14] MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. 1. vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009. 143 s. ISBN 978-80-214-3963-4.

- [15] MÜLLER, R. *Životní a úrazové pojištění*. Brno: Computer Press, 2006. (příloha časopisu Osobní finance 10/06)
- [16] PELC, V. *Zaměstnanecké benefity v roce 2009*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2009. 233 s. ISBN 978-80-7201-754-6.
- [17] RAIS, K. a DOSKOČIL, R. *Risk management*. 1. vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007, 152 s. ISBN 978-80-214-3510-0.
- [18] VOŽENÍLEK, V. a CHLAŇ, A. *Pojišťovnictví*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 139 s. ISBN 80-71294-564-1.

Právní předpisy

- [19] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- [20] Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
- [21] Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- [22] Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů
- [23] Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

- [24] ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. *Statistické údaje 2009*. [online]. [cit. 10. 2. 2010]. Dostupné z http://www.cap.cz/FileFromWSS.ashx?file=http://capsrv02/DOKUMENTY_02%2fSTAT_2009_Q4.pdf.
- [25] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Počet a struktura pojišťoven*. [online]. [cit. 12. 2. 2010]. Dostupné z http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/pojistovny/poj_ukazatele_tab01.html.
- [26] ČESKÁ POJIŠŤOVNA. [online]. [cit. 16. 2. 2010]. Dostupné z <http://www.ceskapojistovna.cz/zivot-zivotni-pojisteni.html>.
- [27] ČSOB BANKA. [online]. [cit. 15. 2. 2010]. Dostupné z <http://www.csob.cz/cz/Stranky/default.aspx>.

- [28] ČSOB POJIŠŤOVNA. [online]. [cit. 15. 2. 2010]. Dostupné z <<http://www.csobpoj.cz/>>.
- [29] ING ŽIVOTNÍ POJIŠŤOVNA. [online]. [cit. 16. 2. 2010]. Dostupné z <<http://www.ing.cz/cz/o-ing/ing-ceska-republika/ing-pojistovna/>>.
- [30] KOMERČNÍ POJIŠŤOVNA. [online]. [cit. 15. 2. 2010]. Dostupné z <<http://www.kb-pojistovna.cz/>>.
- [31] KOOOPERATIVA POJIŠŤOVNA. [online]. [cit. 15. 2. 2010]. Dostupné z <<http://www.koop.cz/>>.
- [32] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Příprava na stárnutí*. [online]. [cit. 10. 2. 2010]. Dostupné z <<http://www.mpsv.cz/cs/2856>>.
- [33] NOVINKY. *Počet dětí*. [online]. [cit. 9. 2. 2010]. Dostupné z <<http://www.novinky.cz/domaci/194700-pocet-obyvatel-cr-se-loni-zvysil-o-39-000-vetsina-se-pristehovala.html>>.
- [34] POJIŠŤOVNA ČESKÉ SPOŘITELNY. [online]. [cit. 14. 2. 2010]. Dostupné z <<http://www.pojistovnacs.cz/>>.
- [35] PRODUKTOVÉ LISTY. *Přehled nákladovosti IŽP*. [online]. [cit. 10. 2. 2010]. Dostupné z <http://www.produktovelisty.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=116>.

Interní materiály

- [36] Interní materiály společnosti Česká pojišťovna, a.s.
- [37] Interní materiály společnosti ČSOB Pojišťovna, a.s.
- [38] Interní materiály společnosti ING Životní pojišťovna N. V.
- [39] Interní materiály společnosti Komerční pojišťovna, a.s.
- [40] Interní materiály společnosti pojišťovna Kooperativa, a.s.
- [41] Interní materiály společnosti Pojišťovna České spořitelny, a.s.
- [42] Interní materiály vybrané organizace

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Důležitost a preference parametrů životního pojištění	47
Tabulka 2: Předepsané pojistné v odvětví životního pojištění a tržní podíl za rok 2009	51
Tabulka 3: Parametry jednotlivých produktů kapitálového životního pojištění	55
Tabulka 4: Parametry jednotlivých produktů investičního životního pojištění	56
Tabulka 5: Předpokládaná výše výplaty při dožití u simulace kapitálového životního pojištění (v Kč)	58
Tabulka 6: Předpokládaná výše výplaty při dožití u simulace investičního životního pojištění (v Kč)	59
Tabulka 7: Vstupní stavová matice kapitálového životního pojištění	62
Tabulka 8: Transformační matice produktů kapitálového životního pojištění	63
Tabulka 9: Stavová matice produktu Diamant od České pojišťovny (KŽP)	64
Tabulka 10: Stavová matice produktu Perspektiva od pojišťovny Kooperativa (KŽP)	65
Tabulka 11: Stavová matice produktu Flexi od Pojišťovny České spořitelny (KŽP)	66
Tabulka 12: Stavová matice produktu Kapitálové životní pojištění od ING pojišťovny	67
Tabulka 13: Stavová matice produktu Forte od ČSOB Pojišťovny (KŽP)	68
Tabulka 14: Stavová matice produktu Vital Invest od Komerční pojišťovny (KŽP)	69
Tabulka 15: Retransformační matice pro produkty životního pojištění	70
Tabulka 16: Výsledná matice srovnávaných produktů kapitálového životního pojištění	70
Tabulka 17: Výsledná matice srovnávaných produktů investičního životního pojištění	71

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Věk respondentů.....	39
Graf 2: Rodinný stav respondentů	40
Graf 3: Pohlaví respondentů	40
Graf 4: Počet vyživovaných dětí u respondentů	41
Graf 5: Co je pro respondenta důležité pojistit	42
Graf 6: Pojištěnost respondentů v oblasti životního pojištění	43
Graf 7: Druh uzavřeného životního pojištění respondentem	43
Graf 8: Akceptace příspěvku na životní pojištění ze strany pracovníků společnosti	44
Graf 9: Zájem o uzavření životního pojištění za příspěvku zaměstnavatele	44
Graf 10: Důležitost flexibility pojištění pro respondenty	45
Graf 11: Preferovaný druh životního pojištění	46
Graf 12: Vyhodnocení porovnávaných produktů kapitálového životního pojištění	70
Graf 13: Vyhodnocení porovnávaných produktů investiční životního pojištění	71

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Základní pojmy v pojišťovnictví

Příloha č. 2: Dotazník

Příloha č. 3: Vstupní stavová matice produktů investičního životního pojištění

Příloha č. 4: Transformační matice produktů investičního životního pojištění

Příloha č. 5: Stavová matice produktu Diamant od České pojišťovny (IŽP)

Příloha č. 6: Stavová matice produktu Perspektiva od pojišťovny Kooperativa (IŽP)

Příloha č. 7: Stavová matice produktu Flexi od Pojišťovny České spořitelny (IŽP)

Příloha č. 8: Stavová matice produktu Investor Plus od ING pojišťovny

Příloha č. 9: Stavová matice produktu Forte od ČSOB Pojišťovny (IŽP)

Příloha č. 10: Stavová matice produktu Vital Invest od Komerční pojišťovny (IŽP)

Příloha č.1

Základní pojmy v pojišťovnictví

Změny každodenního života provází v praxi nepřehledné množství odborných termínů, výrazů a pojmů. Jejich smysl je často naší široké, ale mnohdy i odborné veřejnosti nejasný. Objasnění a osvojení základní terminologie je v oblasti pojištění a pojišťovnictví nevyhnutelné, neboť se i do pojišťovnictví zavádějí nové prvky, pojmy, produkty a stále výrazněji k nám pronikají i zahraniční terminologie. (9)

Základními pojmy, které umožňují orientaci v pojišťovnictví jsou:

- **nahodilá událost** – událost, která je možná, ale u níž není jisté, zda v době trvání pojištění vůbec nastane, nebo není známa doba jejího vzniku,
- **obmyšlený** – osoba určená pojistníkem v pojistné smlouvě, které v důsledku úmrtí pojištěného vznikne právo na pojistné plnění,
- **odkupné** – část nespotřebovaného pojistného ukládaná pojistitelem jako technická rezerva k datu předčasného zániku pojištění,
- **oprávněná osoba** – osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění,
- **pojistitel** – finanční instituce, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost (pojišťovna),
- **pojistná částka** – částka dohodnutá v pojistné smlouvě, ze které se stanoví výše pojistného a plnění v případě pojistné události,
- **pojistná doba** – doba uvedená ve smlouvě, na kterou se pojištění sjednává,
- **pojistná hodnota** – nejvyšší možná majetková újma, která může v důsledku pojistné události nastat,
- **pojistná smlouva** – smlouva o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu pojistné plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné,

- **pojistná událost** – nahodilá událost blíže označená v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, s níž je spojen vznik pojistitele poskytnout pojistné plnění,
- **pojistné** – platba za poskytování pojistné ochrany,
- **pojistné nebezpečí** – činitel, který může nepříznivě ovlivnit své okolí a vyvolat tak vznik škody resp. pojistné události,
- **pojistné období** – časové období dohodnuté v pojistné smlouvě, za které se platí pojistné,
- **pojistné plnění** – finanční částka vyplacená v případě pojistné události (smrt, dožití, úraz) osobě oprávněné k přijetí pojistného plnění,
- **pojistné podmínky** – obsahují právní úpravu určitého pojistného produktu,
- **pojistné riziko** – pravděpodobnost vzniku pojistné události vyvolaná pojistným nebezpečím, jde tedy o riziko, na které může pojišťovna uzavřít pojistnou smlouvu,
- **pojistný produkt** – určitý druh pojištění, který se vztahuje na vymezená pojistná nebezpečí nebo na vymezené objekty pojištění
- **pojistný zájem** – oprávněná potřeba ochrany před následky nahodilé události vyvolané pojistným nebezpečím,
- **pojistník** – osoba, která uzavřela pojistnou smlouvu s pojistitelem a je povinna platit pojistné, přičemž pojistník je obvykle zároveň pojištěným,
- **pojištěný** – osoba, na jejíž život, zdraví, majetek nebo odpovědnost za škody se pojištění sjednává a která v případě smrti nebo zániku pojistníka vstupuje do pojištění na jeho místo,
- **přípojištění** – pojištění, které lze sjednat jako doplněk k hlavnímu pojištění,
- **spoluúčast** – předem dohodnuté procento c celkové výše škody, které je pojištěný povinen uhradit, přičemž velmi často bývá uvedena i min. korunová výše spoluúčasti,
- **technická úroková míra** – zaručený podíl na výnosech v rezervotvorných pojištěních, který je současně cenotvorným faktorem,
- **technické rezervy** – představují hodnotu budoucích úhrad předpokládaných závazků vyplývajících z uzavřených pojistných smluv,
- **vinkulace** – vázání výplaty pojistného plnění na určité dohodnuté podmínky, zpravidla ve prospěch věřitele pojištěného. (5, 13)

Příloha č.2

DOTAZNÍK

Vážený pane, vážená paní,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který je zcela anonymní. Získané informace budou použity pouze jako podklady ke zpracování mé diplomové práce a návrhu životního pojištění pro pracovníky společnosti. Vyplnění tohoto dotazníku Vás k ničemu nezavazuje a bude trvat přibližně 10-15 minut. Předem děkuji za poskytnuté informace a za spolupráci.

Radek Žďánský, student 5. ročníku
Vysokého učení technického v Brně, Fakulta podnikatelská,
obor Řízení a ekonomika podniku

Zvolenou odpověď prosím označte křížkem (☒).

Věk: ☐ méně než 30 let ☐ 30-50 let ☐ více než 50 let

Rodinný stav: ☐ svobodný/á ☐ ženatý/vdaná
☐ rozvedený/á ☐ vdovec/vdova

Pohlaví: ☐ muž ☐ žena

Počet vyživovaných dětí: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4

1) Co je pro Vás důležité pojistit? ☐ sebe ☐ rodinu ☐ sebe a rodinu

2) Máte uzavřenu nějakou smlouvu o životním pojištění? ☐ ano ☐ ne

3) Jaké životní pojištění máte uzavřeno? (pokud jste na ot. č. 2 odpověděli NE neodpovídejte)

☐ kapitálové ☐ investiční ☐ jiné životní pojištění

4) Uvítal/a byste příspěvky zaměstnavatele na pojistné životního pojištění?

☐ ano ☐ ne

5) Měl/a byste zájem o uzavření životního pojištění, kdyby Vám zaměstnavatel přispíval na pojistné? (pokud zvolíte NE na další otázku odpovídat nemusíte)

☐ ano ☐ ne

6) Jaké životní pojištění by pro Vás bylo zajímavější uzavřít?

☐ kapitálové životní pojištění ☐ investiční životní pojištění

7) Je pro Vás flexibilita (možnost změny) pojištění důležitá?

☐ ano ☐ ne

Z následujících kritérií vyberte ta kritéria (minimálně 10 a maximálně 20), která by Vás nejvíce ovlivnila při výběru produktu životního pojištění a určete u nich **vzestupné pořadí preferencí od nejdůležitějšího kritéria k nejméně důležitému**. Je vhodné nejprve vybrat a označit důležitá kritéria křížkem a poté teprve stanovit pořadí preferencí u označených kritérií (např. ☒ ⑤). V závorkách u jednotlivými kritérii jsou uvedeny jejich přibližné hodnoty u různých komerčních pojišťoven).

☐ ☐ **počátek pojištění** – den, od kterého je klient pojištěn resp. počátek účinnosti pojistné smlouvy (následující den až 1. den následujícího měsíce),

☐ ☐ **minimální vstupní věk** – minimální vstupní věk pojištěné osoby (minimální věk je obvykle 14-18 let, děti je však možné pojistit již v prvním roce života),

☐ ☐ **maximální vstupní věk** – maximální vstupní věk pojištěné osoby (55-75 let),

☐ ☐ **minimální měsíční pojistné** – minimální výše pojistného, na než lze uzavřít pojistnou smlouvu (pohybuje se v rozmezí 200-700 Kč),

☐ ☐ **minimální pojistná částka** – minimální částka, na kterou se lze pojistit pro případ smrti (10000-50000 Kč),

☐ ☐ **maximální pojistná částka** – maximální částka, na kterou se lze pojistit (záleží na pojistném riziku, pohybuje se v rozmezí 800 000-3 000 000 Kč),

- ☐ ☐ **minimální pojistná doba** – minimální délka trvání pojištění (3-15 let),
- ☐ ☐ **maximální trvání pojištění** – maximální věk, do kterého trvá pojištění (65-100 let),
- ☐ ☐ **mimořádné výběry** – možnost výběru finančních prostředků z kapitálové hodnoty pojištění (2x ročně-neomezeno, min. 1000 Kč, max. kap. hodnota),
- ☐ ☐ **mimořádné vklady** – možnost vkládat volné finanční prostředky nad rámec běžného pojistného ve formě mimořádného pojistného, čímž se zvyšuje kapitálová hodnota vyplacená na konci pojištění (min. 500-12000 Kč),
- ☐ ☐ **přerušeni platby pojistného** – možnost dočasného pozastavení plateb pojistného např. v případě ztráty zaměstnání (6 měsíců-výše kap. hodnoty),
- ☐ ☐ **zproštění od platby pojistného** – spočívá v převzetí placení pojistného pojišťovnou v případě, že pojištěný přestane být schopen platit z důvodu plné invalidity (jde o připojištění),
- ☐ ☐ **možnost dalšího připojištění** – možnost sjednání dalšího připojištění zahrnutého v pojistné smlouvě (např. pojištění úrazu, nemoci, závažných onemocnění),
- ☐ ☐ **odkupné** – po jak dlouhé době a v jaké výši vzniká právo na odkupné při zrušení smlouvy (po 1-3 letech ve výši 50-100 % kapitálové hodnoty),
- ☐ ☐ **možnost dynamizace (indexace)** – automatické zvyšování pojistné částky a běžného pojistného v době trvání pojistné smlouvy v závislosti na růstu indexu spotřebitelských cen resp. vývoji míry inflace (jde o prostředek zamezení znehodnocení pojistné částky inflací),
- ☐ ☐ **garantované zhodnocení (TÚM)** – nejnižší možný výnos, jímž se bude zhodnocovat kapitálová hodnota a který pojišťovna garantuje po celou dobu trvání pojistné smlouvy (2-2,4 %),
- ☐ ☐ **počet investičních programů** – množství investičních strategií, jaké nabízí pojišťovna pro zhodnocování podílových jednotek (3-5 + jejich kombinace),

- ☐ ☐ **možnost změny investičního programu** – jak často a za kolik lze změnit investiční strategii (změny neomezeny, 0-2 zdarma, další za poplatek 100 Kč),
- ☐ ☐ **možnost změny v pojistné smlouvě (redukce)** – zda a po jaké době má klient možnost měnit parametry pojistné smlouvy např. výši pojistné částky (po 0-3 letech),
- ☐ ☐ **pojistné plnění v případě dožití** – určuje, zda se v případě dožití klienta vyplátí pojistná částka či kapitálová hodnota, popřípadě jejich kombinace,
- ☐ ☐ **pojistné plnění v případě smrti** – určuje, zda se v případě smrti klienta vyplátí pojistná částka či kapitálová hodnota, popřípadě jejich kombinace,
- ☐ ☐ **forma výplaty při dožití** – způsoby výplaty peněžního plnění při dožití,
- ☐ ☐ **poplatky** – poplatky, které by se při výběru životního pojištění měli vzít v úvahu jsou především poplatky z běžného pojistného (5 %-?), ale také ze správy kapitálové hodnoty a ze správy investičního portfolia (0-1,5 % p.a.),
- ☐ ☐ **zhodnocení za minulé roky** – jak vysoké výnosy připsala pojišťovna svým klientům za minulé roky (Ø podle typu pojištění KŽP 2,5-6 % a IŽP 4-10 %),
- ☐ ☐ **výše výplaty při dožití** – velikost peněžních prostředků, které pojišťovna vyplátí při dožití se konce pojistné doby pojištěným (rozdíly jsou značné),
- ☐ ☐ **transparentnost** – klientovi je veden individuální účet, na kterém jsou zaznamenávány platby pojistného i poplatky za převzatá rizika a správu pojištění (lze zpravidla pouze u investičního životního pojištění),
- ☐ ☐ **podíly na výnosech pojišťovny** – výplata podílů na výnosech z hospodaření pojišťovny navíc k výplatě pojistné částky či kapitálové hodnoty po ukončení pojistné smlouvy (různá výše),
- ☐ ☐ **slevy na pojistném** – poskytují se v závislosti na sjednané pojistné částce a na frekvenci placení pojistného (1-7 %),
- ☐ ☐ **profesionalita zaměstnanců pojišťovny** – jak zaměstnanci jednají s klienty a zejména pak jejich ochota a schopnost poskytnout klientům požadované informace.

Příloha č.3

Tabulka 18: Vstupní stavová matice investičního životního pojištění

Proměnné	Atributy					
Počátek pojištění	1. den násl. Měsíce	následující den				
Max. vstupní věk	70 let	75 let	82 let	94 let		
Min. pojistná částka	10 000 Kč	okolo 20 000 Kč	30 000 Kč			
Max. pojistná částka	neomezena	dle poj. podmínek				
Min. měsíční pojistné	250 Kč	300 Kč	400 Kč	500 Kč		
Slevy na pojistném	Ano	Ne				
Trvání pojištění max. do věku	75 let	80 let	85 let	99 let		
Min. pojistná doba	3 roky	5 let	10 let			
Mimořádné výběry	min. 1 000 Kč	min. 3 000 Kč	min. 5 000 Kč			
Mimořádné vklady	min. 500 Kč	min. 1 000 Kč	min. 2000 Kč	min. 3 000 Kč	min. 5 000 Kč	
Přerušení platby pojistného	Ne	max. 6 m.	max. 12 m.	doba omezena pouze výší KH		
Zproštění od placení pojistného	Ano	Ne				
Odkupné	po 2. letech 70 % KH	po 1. roce 70 % KH	po 1.-3. r. 96 % KH, po 4. r. 100 % KH	po 2. letech 100 % KH	po 1. roce 90 % KH, po 2. letech 100 % KH	po 1. roce 100 % KH
Možnost dynamizace (indexace)	Ano	Ne				
Možnost změny v pojistné smlouvě	Ano					
Transparentnost	Ano	částečná				
Plnění v případě dožití	KH					
Plnění v případě smrti	vyšší z PČ či KH	PČ+KH	PČ+KH nebo vyšší z hodnot (PČ či KH)		PČ+ vyšší z hodnot (KH či zaplacené pojistné)	
Forma výplaty při dožití	jednorázově	jednorázově nebo důchod				
Možnost dalšího připojištění	Ano - 3	Ano - 5	Ano - 9	Ano - 10		
Počet investičních programů	9 fondů	5 programů	6 programů	3 programy, 10 fondů	4 programy, 10 fondů	
Možnost změny investičního programu	od 6. změny 100 Kč p.	od 3. změny 100 Kč pop.	od 2. změny 50 Kč p.	od 2. změny 100 Kč popl.	od 2. změny poplatků 0,5 % z převodu	
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	správa p. 0 % p.a., běžné poj. 5 %	správa p. 0 % p.a., poj. 1.- 3. r. 65 % od 4. r. 0 %	správa p. 0 % p.a., poj. 1. r. 100 % 2. r. 50 % a od 3. r. 5 %	správa portfolia 1% p.a., běžné poj. 3%	správa portfolia 1,35 % p.a., běžné poj. nesděleno	správa p. 1,5 % p.a., poj. 1. r. 95 %, 2. r. 40 % od 3. r. 5 %
Nákladovost (celk. poplatky)	4%	8,90%	14,40%	17,10%	18%	nezveřejňuje
Zhodnocení za minulý rok	-3,46%	-2,39%	0,28%	0,65%	1,37%	2,48%
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	1	2	3	4		
Výše výplaty při dožití	1	2	3	4	5	6

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Příloha č.4

Tabulka 19: Transformační matice produktů investičního životního pojištění

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	10	30					30
Max. vstupní vek	40	50	60	70			70
Min. pojistná částka	60	50	40				60
Max. pojistná částka	100	80					100
Min. měsíční pojistné	140	130	120	110			140
Slevy na pojistném	80	0					80
Trvání pojištění max. do věku	30	40	50	60			60
Min. pojistná doba	130	110	70				130
Mimořádné výběry	220	200	180				220
Mimořádné vklady	130	120	110	100	80		130
Přerušeni platby pojistného	0	60	120	180			180
Zproštění od placení pojistného	110	0					110
Odkupné	30	40	90	100	110	120	120
Možnost dynamizace (indexace)	40	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	180						180
Transparentnost	80	40					80
Plnění v případě dožití	210						210
Plnění v případě smrti	60	120	140		160		160
Forma výplaty při dožití	100	110					110
Možnost dalšího připojištění	80	110	200	220			220
Počet investičních programů	60	70	80	90	100		100
Možnost změny investičního programu	100	90	80	70	40		100
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	100	90	80	60	40	30	100
Nákladovost (celk. poplatky)	100	80	60	50	40	10	100
Zhodnocení za minulé roky	10	20	30	40	50	60	60
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	190	140	90	40			190
Výše výplaty při dožití	120	110	100	90	80	70	120
Celkový součet maximálních hodnot (maximální hodnocení)							3200

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Příloha č.5

Tabulka 20: Stavová matice produktu Diamant od České pojišťovny (IŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	0	1					30
Max. vstupní věk	0	0	1	0			60
Min. pojistná částka	1	0	0				60
Max. pojistná částka	1	0					100
Min. měsíční pojistné	0	0	0	1			110
Slevy na pojistném	0	1					0
Trvání pojištění max. do věku	0	0	1	0			50
Min. pojistná doba	1	0	0				130
Mimořádné výběry	0	1	0				200
Mimořádné vklady	0	1	0	0	0		120
Přerušení platby pojistného	0	1	0	0			60
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	1	0	0	0	0	0	30
Možnost dynamizace (indexace)	1	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					40
Plnění v případě dožití	1						210
Plnění v případě smrti	0	1	0		0		120
Forma výplaty při dožití	0	1					110
Možnost dalšího připojištění	0	1	0	0			110
Počet investičních programů	0	0	0	0	1		100
Možnost změny investičního programu	0	0	1	0	0		80
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	0	0	0	0	1	0	40
Nákladovost (celk. poplatky)	0	0	0	0	0	1	10
Zhodnocení za minulé roky	0	0	0	0	1	0	50
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	0	1	0	0			140
Výše výplaty při dožití	0	1	0	0	0	0	110
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2400
Produkt splňuje požadavky na 75 % (2400/3200)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Příloha č.6

Tabulka 21: Stavová matice produktu Perspektiva od pojišťovny Kooperativa (IŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	0	1					30
Max. vstupní věk	1	0	0	0			40
Min. pojistná částka	1	0	0				60
Max. pojistná částka	1	0					100
Min. měsíční pojistné	0	0	1	0			120
Slevy na pojistném	0	1					0
Trvání pojištění max. do věku	0	1	0	0			40
Min. pojistná doba	0	0	1				70
Mimořádné výběry	1	0	0				220
Mimořádné vklady	0	0	1	0	0		110
Přerušení platby pojistného	0	0	0	1			180
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	0	0	0	1	0	0	100
Možnost dynamizace (indexace)	0	1					0
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					40
Plnění v případě dožití	1						210
Plnění v případě smrti	0	0	1		0		140
Forma výplaty při dožití	0	1					110
Možnost dalšího připojištění	0	0	0	1			220
Počet investičních programů	1	0	0	0	0		60
Možnost změny investičního programu	1	0	0	0	0		100
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	0	1	0	0	0	0	90
Nákladovost (celk. poplatky)	0	1	0	0	0	0	80
Zhodnocení za minulé roky	0	0	0	0	0	1	60
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	0	1	0	0			140
Výše výplaty při dožití	1	0	0	0	0	0	120
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2730
Produkt splňuje požadavky na 85,3 % (2730/3200)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Příloha č.7

Tabulka 22: Stavová matice produktu Flexi od Pojišťovny České spořitelny (IŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	1	0					10
Max. vstupní věk	1	0	0	0			40
Min. pojistná částka	1	0	0				60
Max. pojistná částka	1	0					100
Min. měsíční pojistné	0	1	0	0			130
Slevy na pojistném	0	1					0
Trvání pojištění max. do věku	1	0	0	0			30
Min. pojistná doba	1	0	0				130
Mimořádné výběry	1	0	0				220
Mimořádné vklady	1	0	0	0	0		130
Přerušeni platby pojistného	0	0	0		1		180
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	0	0	0	0	1	0	110
Možnost dynamizace (indexace)	1	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					40
Plnění v případě dožití	1						210
Plnění v případě smrti	1	0		0		0	60
Forma výplaty při dožití	1	0					100
Možnost dalšího připojištění	0	0	0	1			220
Počet investičních programů	0	0	0	0	1		100
Možnost změny investičního programu	0	0	0	1		0	70
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	1	0	0	0	0	0	100
Nákladovost (celk. poplatky)	0	0	0	1	0	0	50
Zhodnocení za minulé roky	0	0	1	0	0	0	30
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	0	1	0	0			140
Výše výplaty při dožití	0	0	0	0	0	1	70
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2660
Produkt splňuje požadavky na 83,1 % (2660/3200)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Příloha č.8

Tabulka 23: Stavová matice produktu Investor Plus od ING pojišťovny

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	0	1					30
Max. vstupní věk	0	0	0	1			70
Min. pojistná částka	0	0	1				40
Max. pojistná částka	0	1					100
Min. měsíční pojistné	1	0	0	0			140
Slevy na pojistném	1	0					80
Trvání pojištění max. do věku	0	0	0	1			60
Min. pojistná doba	0	1	0				110
Mimořádné výběry	0	1	0				200
Mimořádné vklady	0	1	0	0	0		120
Přerušení platby pojistného	0	0	1	0			120
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	0	1	0	0	0	0	40
Možnost dynamizace (indexace)	1	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	1	0					80
Plnění v případě dožití	1						210
Plnění v případě smrti	0	1	0		0		120
Forma výplaty při dožití	0	1					110
Možnost dalšího připojištění	0	0	1	0			200
Počet investičních programů	0	0	0	1	0		90
Možnost změny investičního programu	0	0	1	0	0		80
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	0	0	1	0	0	0	80
Nákladovost (celk. poplatky)	0	0	1	0	0	0	60
Zhodnocení za minulé roky	0	0	0	1	0	0	40
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	0	0	1	0			90
Výše výplaty při dožití	0	0	0	0	1	0	80
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2680
Produkt splňuje požadavky na 83,8 % (2680/3200)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Příloha č.9

Tabulka 24: Stavová matice produktu Forte od ČSOB Pojišťovny (IŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	1	0					10
Max. vstupní věk	0	1	0	0			50
Min. pojistná částka	1	0	0				60
Max. pojistná částka	1	0					100
Min. měsíční pojistné	0	1	0	0			130
Slevy na pojistném	1	0					80
Trvání pojištění max. do věku	0	1	0	0			40
Min. pojistná doba	0	1	0				110
Mimořádné výběry	0	1	0				200
Mimořádné vklady	0	0	0	1	0		100
Přerušení platby pojistného	1	0	0	0			0
Zproštění od placení pojistného	1	0					110
Odkupné	0	0	0	0	0	1	120
Možnost dynamizace (indexace)	1	0					40
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					40
Plnění v případě dožití	1						210
Plnění v případě smrti	0	0	1		0		140
Forma výplaty při dožití	1	0					100
Možnost dalšího připojištění	0	0	0	1			220
Počet investičních programů	0	1	0	0	0		70
Možnost změny investičního programu	0	1	0	0	0		90
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	0	0	0	0	0	1	30
Nákladovost (celk. poplatky)	0	0	0	0	1	0	40
Zhodnocení za minulé roky	1	0	0	0	0	0	10
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	1	0	0	0			190
Výše výplaty při dožití	0	0	1	0	0	0	100
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2570
Produkt splňuje požadavky na 80,3 % (2570/3200)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven

Příloha č.10

Tabulka 25: Stavová matice produktu Vital Invest od Komerční pojišťovny (IŽP)

Proměnné	Atributy						Max
Počátek pojištění	0	1					30
Max. vstupní věk	0	0	0	1			70
Min. pojistná částka	0	1	0				50
Max. pojistná částka	1	0					100
Min. měsíční pojistné	0	0	0	1			110
Slevy na pojistném	0	1					0
Trvání pojištění max. do věku	0	0	0	1			60
Min. pojistná doba	0	1	0				110
Mimořádné výběry	0	0	1				180
Mimořádné vklady	0	0	0	0	1		80
Přerušení platby pojistného	0	0	0	1			180
Zproštění od placení pojistného	0	1					0
Odkupné	0	0	1	0	0	0	90
Možnost dynamizace (indexace)	0	1					0
Možnost změny v pojistné smlouvě	1						180
Transparentnost	0	1					40
Plnění v případě dožití	1						210
Plnění v případě smrti	0	0	0		1		160
Forma výplaty při dožití	0	1					110
Možnost dalšího připojištění	1	0	0	0			80
Počet investičních programů	0	0	1	0	0		80
Možnost změny investičního programu	0	0	0	0	1		40
Poplatky (správa portfolia a pojistné)	0	0	0	1	0	0	60
Nákladovost (celk. poplatky)	1	0	0	0	0	0	100
Zhodnocení za minulé roky	0	1	0	0	0	0	20
Profesionalita zaměstnanců pojišťovny	0	0	0	1			40
Výše výplaty při dožití	0	0	0	1	0	0	90
Celkový součet bodů získaný pomocí skalárního součinu							2270
Produkt splňuje požadavky na 70,9 % (2270/3200)							

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních materiálů komerčních pojišťoven